

Ostoros

Településképi Arculati Kézikönyv 2017

OSTOROS

Településképi Arculati Kézikönyv 2017

TARTALOMJEGYZÉK

		5.1.13 Bővítési lehetőségek		5.4.7 Ablakok, ajtók, árnyékolók	
		5.1.14 Kortárs példák		5.4.8 Előtetők	
				5.4.9 Kerítések	
				5.4.10 Kortárs példák	
1. Bevezetés	7	5.2 Kertvárosias karakter	45		
		5.2.1 Telepítés			
2. Ostoros bemutatása	9	5.2.2 Magasság		5.5 Gazdasági terület	71
településkép, település- és tájkarakter		5.2.3 Tetőhajlásszög		5,5,1 Teleptés	
		5.2.4 Tetőforma		5.5.2 Magasság	
3. Örökségünk	12	5.2.5 Homlokzatképzés, anyaghasználat		5.5.3 Tetőhajlásszög	
Településképi szempontból meghatározó,		5.2.6 Színek, anyaghasználat		5.5.4 Tetőforma	
műemléki és természeti értékek,		5.2.7 Ablakok, ajtók, árnyékolók		5.5.5 Homlokzatok	
településképi jellemzők (értékvizsgálat)		5.2.8 Tornácok, előtetők		5.5.6 Színek, anyaghasználat	
		5.2.9 Kémények		5.5.7 Ablakok, ajtók, árnyékolók	
4. Településképi szempontból meghatározó területek	16	5.2.10 Csapadék-vízvezetés		5.5.8 Előtetők	
eltérő karakterű területek lehatárolása,		5.2.11 Kerítések		5.5.9 Kerítések	
a településképi és arculati jellemzők bemutatásával		5.2.12 Kortárs példák		5.5.10 Kortárs példák	
4.1 Történeti faluközpont					
4.2 Falusias					
4.3 Kertvárosi		5.3 Modern lakópark	55	6. Közterületek településképi útmutatója - utcák, terek	79
4.4 Modern lakópark		5.3.1 Telepítés		javaslatok a környezetalakításra	
4.5 Pincés terület		5.3.2 Magasság		6.1 Egri úti lakópark	
4.6 Gazdasági terület		5.3.3 Tetőhajlásszög		6.2 Falusias lakóterületek	
4.7 Átalakuló terület		5.3.4 Tetőforma		6.3 Kiemelt jelentőségű közterületek	
		5.3.5 Homlokzatképzés, anyaghasználat		6.4 Borászat - ipari létesítmény a település központjába ékelődve	
5. Ajánlások	28	5.3.6 Színek, anyaghasználat		6.5 Az Ostorosi-víztároló	
Településre jellemző építészeti útmutató		5.3.7 Ablakok, ajtók, árnyékolók		6.6 A település kapui	
5.1 Történeti faluközpont és falusias lakóterületek falusi lakóházai		5.3.8 Tornácok, előtetők		6.7 Utcabútorok a településen	
5.1.1 Telepítés		5.3.9 Kémények			
5.1.2 Magasság		5.3.10 Csapadék-vízvezetés		7. Hírdetések, reklámtáblák	101
5.1.3 Tetőhajlásszög		5.3.11 Kerítések			
5.1.4 Tetőforma		5.3.12 Kortárs példák		8. Burkolatok a település közterein	105
5.1.5 Homlokzatképzés, anyaghasználat					
5.1.6 Színek, anyaghasználat		5.4 Pincék	64	9. Átalakuló területek fejlesztése	106
5.1.7 Ablakok, ajtók, árnyékolók		5.4.1 Teleptés			
5.1.8 Tornácok, előtetők		5.4.2 Magasság		10. Növényalkalmazási javaslatok	109
5.1.9 Kémények		5.4.3 Tetőhajlásszög			
5.1.10 Csapadék-vízvezetés		5.4.4 Tetőforma		Impresszum	112
5.1.11 Kerítések		5.4.5 Homlokzatok			
5.1.12 Közműelhelyezés		5.4.6 Színek, anyaghasználat			

1 BEVEZETÉS

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítésének célja az, hogy Ostoros települési értékeinek bemutatásán keresztül tárja fel a település szépségeit és értékeit, és hívja fel lakosságának figyelmét az épített és táji környezet kiemelkedő értékeire.

A bemutatott értékeken keresztül tudunk a jövő számára utat mutatni a települési környezet fejlődéséhez.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve az alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyv, azaz a TAK meghatározza a településképi jellemzőket, településrészek arcuati jellemzőit és értékeit, a minőségi formálásra vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket.

A TAK elkészítésével, annak ajánlásaival a településen élők számára szeretnénk iránymutatást adni személyes álmaik és építési szándékuk minél jobb színvonalú megvalósításához.

[1] FALUSIAS UTCAKÉP
fotó: Grafit Műterem Kft.

A kézikönyv meghatározza a település településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel, a településképi minőségi formálására vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket, beépítési vázlatokat, egyúttal irányt mutat az építtetőknél.

Az építészet sokszínűségét a változatos utcák, terek, épületek sokasága adja. A lakóházak szépségéről megoszlanak a vélemények. Általános építészeti szabályok híján az egyes házak megjelenése igen eltérő lehet, ami sokszor zavaros településképet eredményez. Hagyományos építészetünkkel elvesztettük a kapcsolatot, már nem emlékszünk azokra az elvekre, amelyek a szép, régi faluképeket eredményezték.

[2] SZALAGTELKES BEÉPÍTÉS - LÉGI FELVÉTEL
fotó: Carrot Media

2 OSTOROS BEMUTATÁSA

Településképi,
település- és tájkarakter

Egertől 6 km-re délkeletre a Bükkalján található csendes, nyugodt város. Andornaktályával, Novajjal, Szomolyával és Noszvajjal határos. Ezt a tájat az apróbb falvak jellemzik, melyek a szűk patak völgyek mentén jöttek létre, köztük Ostoros is. A település az Ostoros-patak észak-déli irányban húzódó völgyében helyezkedik el, nevét az Ostoros vizéről nyerte, amelyet Anonymus Ystoros néven említ. Északi határában található az Ostoros-patak felduzzasztásával létrehozott 30 hektár felületű víztározó (Ostorosi-tó), amely kedvelt horgász és kirándulóhely. A tó mellett 50 °C hőmérsékletű lefajtott hévízkút található.

Az 1367-es évből lehet betelepülésre utaló adatokat találni. Kedvező földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően a szőlő- és borkészítés vált legfőbb tevékenységgé a településen, azonban az 1552-es egri ostrom alatt a törökök által Ostoros is elpusztult és csak az 1780-as évek után kezdett el újra benépesülni. Sajátságai a pincelakásokból álló pincesor; a völgyben a templom alatt komoly birtokközpontot és pincét alakítottak ki.

[3] KERTVÁROSIAS UTCAKÉP
fotó: Grafit Műterem Kft.

A filoxéravészt követő elvándorlás itt is érezte a hatását. 1870-ben 1197 lakost írtak össze, 1880-ban 1130-at. 1925-ben 5-ös erősségű földrengés is pusztított a területen, sok pincelakás lakhatatlanná vált, ezt követően állami segítséggel sok házat emeltek, ekkor épültek az egykori Alvég és Felvég (a mai Honvéd és Arany János utcák) házai.

A falu 20. sz.-i benépesülése során tovább bővült a pincelakásokból álló pincesor, amely több szintben alakult ki. Ostoros területének mintegy felét egészen az 1940-es évek végéig az egri káptalan birtokolta. A település 1950-ig Borsod megyéhez tartozott, akkor csatolták Heves megyéhez. Ostoros 3 részén is voltak és vannak pincelakások: Szépasszony-völgy, Csaba vezér utca, Gárdonyi Géza, Arany János utcák. A barlanglakásokat sok esetben a borospince szomszédságában építették, esetleg pincelejárattal összekötve vájták ki. A feltárt pincék száma 700, alapterületük meghaladja a 23.500 m²-t.

[4] KÖZSÉGI KÖNYVTÁR
fotó: Grafit Műterem Kft.

[5] ALAPSZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT
forrás: www.ostoros.hu

A továbbiakban megpróbáljuk bemutatni, hogy Ostoros egyes részeire milyen építési és építészeti tulajdonságok jellemzőek. Ezek szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék Ostoros karakterének őrzését. Előbb azonban bemutatunk egy válogatást azokból az épületekből, amelyek sajátos értéküknel fogva már hosszabb ideje Ostoros identitását erősítik.

A településen az alap intézményi infrastruktúra kiépült, a bölcsőde, óvoda, iskola, orvosi rendelő méretei az igényeknek megfelelnek, bővítésük nem tervezett.

A falu központjában a forgalom zajától távol, biztonságos, szép természeti környezetben várja és fogadja a hozzá érkező gyermekeket a Szőlőfürt Óvoda, amely 2013-ban teljesen megújult és jelentősen bővült.

Vele szemben találjuk Ostoros könyvtárát, amely műszaki állapota miatt évekig zárva tartott, de 2014-es felújítása óta újra látogathatóvá vált.

Az Egri út mentén déli irányban haladva a Kossuth Lajos téren található az Alapszolgáltatási központ, amely számos szociális szolgáltatás révén igyekszik megkönnyíteni a segítségre szoruló lakosok helyzetét.

[6] SZŐLŐFÜRT ÓVODA
fotó: Grafit Műterem Kft.

3 ÖRÖKSÉGÜNK

Településképi szempontból meghatározó, műemléki és természeti értékek, településképi jellemzők

Az Egri út mentén elhelyezkedő római katolikus templomot Mandler György prefektus építtette 1742-ben, barokk stílusban. Szent István király tiszteletére szentelték fel. Tornyában három harang lakik. Az első 35 cm átmérőjű harangot ismeretlen mester készítette, a második 46 cm átmérőjű és Matthias Bernecker munkáját dicséri. A harmadik 57 cm átmérőjű harangot 1923-ban öntötte a Harangművek Rt.

[7] RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM
fotó: Grafit Műterem Kft.

Ostoros és a térségben lévő települések külterületi területhasználatában a területi adottságok miatt a szőlőkultúra nagy szerepet játszik. A településre jellemző, hogy már a korábbi századokban kialakult a pincelakások rendszere, azonban a 20. századig a folyamatos településnövekedés következtében sok esetben már más tulajdonosa volt a háznak, illetve a mögötte lévő pincének és pincelakásnak. Főképp az 1925-ös földrengés után vált általánossá, hogy sok új ház épült a pincelakások elé – melyek inkább már csak raktárként, istállóként szolgáltak.

Kialakulásának ideje kérdéses, de a 16. században már léteztek ilyen építmények, hiszen a helyiek ide vonultak a török pusztítások elől és hosszabb ideig ott is laktak. Nagyrészt azok a nincstelenek laktak a pincelakásokban, akik nem rendelkeztek földdel és sum másként keresték kenyerüket.

A pincelakások a faluban négy fő csoportban helyezkednek el: a Szépasszonyvölgy utcában, a Csaba vezér utcában, az egykori Verempartnak nevezett részen (a mai Arany János és Honvéd utcákban), valamint a Dombon (a mai Gárdonyi utcában).

A pincelakások két helyiségből, egy konyhából és egy szobából álltak. A két helyiség mellett általában egy harmadik nyílás is vezetett a hegybe, ez volt a pince. A pincelakásokhoz tartozó pincék nem voltak nagyok, általában 6-7 méteresek.

[8] PINCELAKÁS TORNÁCCAL
fotó: Grafit Műterem Kft.

Az egyre kevesebb számban lévő kutakból Ostoroson még találni párat, melyek mind régi időket idéző értéként tűnnek fel egy-egy útszakasz mentén.

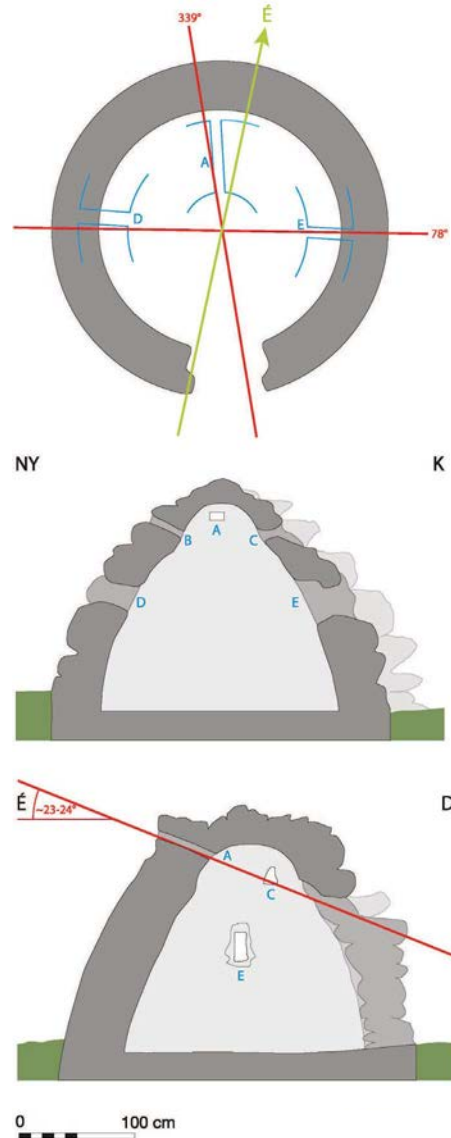
[9] KEREKES KÚT
fotó: Grafít Műterem Kft.

Feltehetőleg a török uralom alatt épült "Csúnyamunka", amely egy különös építmény Ostoros külterületén, a falutól észak-keletre magasodó Elő-hegy tetején. Forrásvízi mészkőből (darázkőből) épült, kör alaprajzú, alakja méhkasra emlékeztet. Egy ajtaja és két ablaknyílása van. Külső oldalán a falazatban kialakított feljárat vezet fel az építmény tetejére. A szójhagyomány szerint a tornyot egy titkos járat kötötte össze az egri várral.

[10] CSÚNYAMUNKA
forrás: <http://lithosphaera.hu>

[11] ALAPRAJZ ÉS KERESZTMETSZET
forrás: <http://lithosphaera.hu>

4 TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

A lakóterületek állapota vegyes képet fest, megtalálhatóak a régi településmag szűk utcái, sűrű, alacsony építménymagasságú, régebbi korokat idéző, zömében felújítást és korszerűsítést igénylő beépítései. Az inkább falusias jellegű beépítések mellett azonban kertvárosias épülettípusok is megjelentek, nagyobb tömeggel, magasabb építménymagassággal. Egyes utcákban, utcaszakaszokon a beépítések egymáshoz illeszkedően, hasonló stílusban, hasonló tetőformával és tetőfedési anyaggal, színben harmonizáló homlokzattal, míg másutt nagyon eltérően, más tetőfedéssel, más épülettömeggel és nyílászorúzással, eltérő kerítéssel épültek. A lakóházak az utcáfrontra épültek. A települési lakóingatlanok között a földszintes, földszint + tetőtér, illetve 2 szintes épületek vegyesen fordulnak elő. A fellelhető tetőidomok széles skálán mozognak, az egyszerű nyeregtetőtől a sátoztetőn át a bonyolultabb tetőformákig.

[12] OSTOROS FELÜLNÉZETE
forrás: Google maps

4.1 TÖRTÉNETI FALUKÖZPONT

LAKÓHÁZKARAKTER

A mindössze 10-14 m széles homlokvonalú, de akár 120 méter mély, hosszú telken oldalhatáron álló, helyenként tornáccal bővített lakóházakkal, amely vegyül többségében bővített szélesebb utcafrontú vagy kockaház típusból fejlesztett új lakóházakkal. A területen fennmaradt még a gazdasági kertművelés. A hagyományos falusi karakterben megjelennek utcavonallal párhuzamos, többnyire üzlet vagy falusi kisintézmény épületek is. A beépítési magasság a lakóházaknál jellemzően földszintes.

[13] EGYTRAKTUSÚ TORNÁCOS HÁZ
fotó: Grafít Műterem Kft.

[15] TÖRTÉNETI LAKÓHÁZAK LÁTKÉPE
fotó: Grafít Műterem Kft.

[14] UTCAFRONTI HOMLOKZAT
fotó: Poltrade Bt.

4.2 FALUSIAS

A lakóterület legnagyobb részét kitevő karakter, amelyben első sorban az utcavezetés és telekstruktúra tér el a történeti faluközpontétól. Az utcák vonalvezetése egyenes, derékszögű rendszert alkot. A telkek méretben és geometriában is kis szórást mutatnak. A keskeny, hosszú, kertművelésre alkalmas telkekkel ellentétben szélesebbek, és rövidebbek (átlagban 20mx60m a jellemző méreteik), és jellemzően csak díszkertként, pihenőkertként funkcionálnak.

Ennek megfelelően a lakóházak közül is eltűnik szinte a régi (keskeny, hosszú) parasztház, túlnyomó részben kockaházak találhatók, kisebb részben pedig a nagyobb léptékű, vegyes formavilágú, néha 2 szintes, modernebb családi házak. A beépítési mód itt is oldalhatáron álló, ami gyakran szerencsétlen építészeti megoldásokat generál a modernebb családi házak esetében.

[16] KOCKAHÁZ UTCAI HOMLOKZATA
fotó: Grafít Műterem Kft.

[17] FALUSIAS KARAKTERŰ UTCAKÉP
fotó: Grafít Műterem Kft.

4.3 KERTVÁROSIAS

A belterület szélein megjelenő újabb beépítés, melynek utcavezetése és telekstruktúrája megegyezik a falusias karakterével, de lakóházai között a kétszintes, változatos tömegformálású és összetettebb tetőidomú épületek dominálnak, helyenként utcafronti garázzsal.

Az udvarok szintén pihenő- és díszkertek, de a falusias karakteréhez képest sokkal gazdagabbak a közterületek zöldfelületei. Szinte minden utcában található rendezett fasor is.

[18] KÉTSZINTES KERTVÁROSI LAKÓHÁZ
fotó: Grafít Műterem Kft.

[19] KERTVÁROSI KARAKTERŰ UTCAKÉP
fotó: Grafít Műterem Kft.

4.4 MODERN LAKÓPARK

Új kialakítású, jellemzően zárt sorú, vagy szabadon álló beépítéssel, kis telekmérettel. Földszintes ill földszint +1 emelet szintszámmal, sok esetben utcafronti garázzsal, beállóval. A telek használata jellemzően pihenő kert, kiskert. A területen leginkább feltűnő a nagyon vegyes építészeti stílusokat felvonultató beépítés. A közterületek kiemelkedően rendezettek, de a növény-társítás szintén koncepció nélküli.

[20] ZÁRTSORÚ LAKÓHÁZSOR HÁTSÓ HOMLOKZATA
fotó: Grafit Műterem Kft.

[21] SZABADONÁLLÓ MODERN LAKÓHÁZ
fotó: Grafit Műterem Kft.
[22] MODERN LAKÓPARK LÉGI FELVÉTELEN
fotó: Carrot Media

4.5 PINCÉS TERÜLET

A település sajátsága a pincelakásokból álló pincesor; a völgyben a templom alatt komoly birtokközpontot és pincét alakítottak ki. A barlanglakások szinte teljes egésze mára tönkrement, de a pincesorok jellegzetes hangulata megmaradt. Néhány helyen tájidegen építőelemekből (pl. zsalukő) támasztották meg a pince homlokzatát, különböző előtetőket építettek.

[23] VOLT PINCELAKÁSOK BEJÁRATAI
fotó: Poltrade Bt.

[24] NAPJAINKBAN HASZNÁLT PINCELAKÁS
fotó: Grafit Műterem Kft.
[25] LÉGIFELVÉTEL A PINCÉS TERÜLETRŐL
fotó: Carrot Media

4.6 GAZDASÁGI TERÜLET

A történeti faluközpont és a kertvárosias terület között lévő borászat területe. A területre jellemzőek a nagyméretű, magas, pusztán technológiai igények alapján épült épületek, tartályok.

[26] OSTOROSI BORÁSZAT LÁTKÉPE
fotó: Grafit Műterem Kft.

4.7 ÁTALAKULÓ TERÜLET

Az Ostorosi-víztározó nyugati partján lévő, korábban zártkertként használt területen csupán néhány kis kerti építmény, épület áll.

[28] A 30 HEKTÁR TERÜLETŰ VÍZTÁROZÓ
fotó: Grafit Műterem Kft.

[27] JELENLEG HORGÁSZPARADICSOM
fotó: Grafit Műterem Kft.

5 AJÁNLÁSOK

TELEPÜLÉSRE JELLEMZŐ ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Hiába jó a tömeg, szépek az arányok, megfelelő a szín, ha részletek elnagyoltak, oda az egész. Figyeljük meg régi épületeink részleteit. Mi ezen szerkesztésekhez igyekszünk útmutatót adni, hogy egy rendezett falu képét erősíthessük.

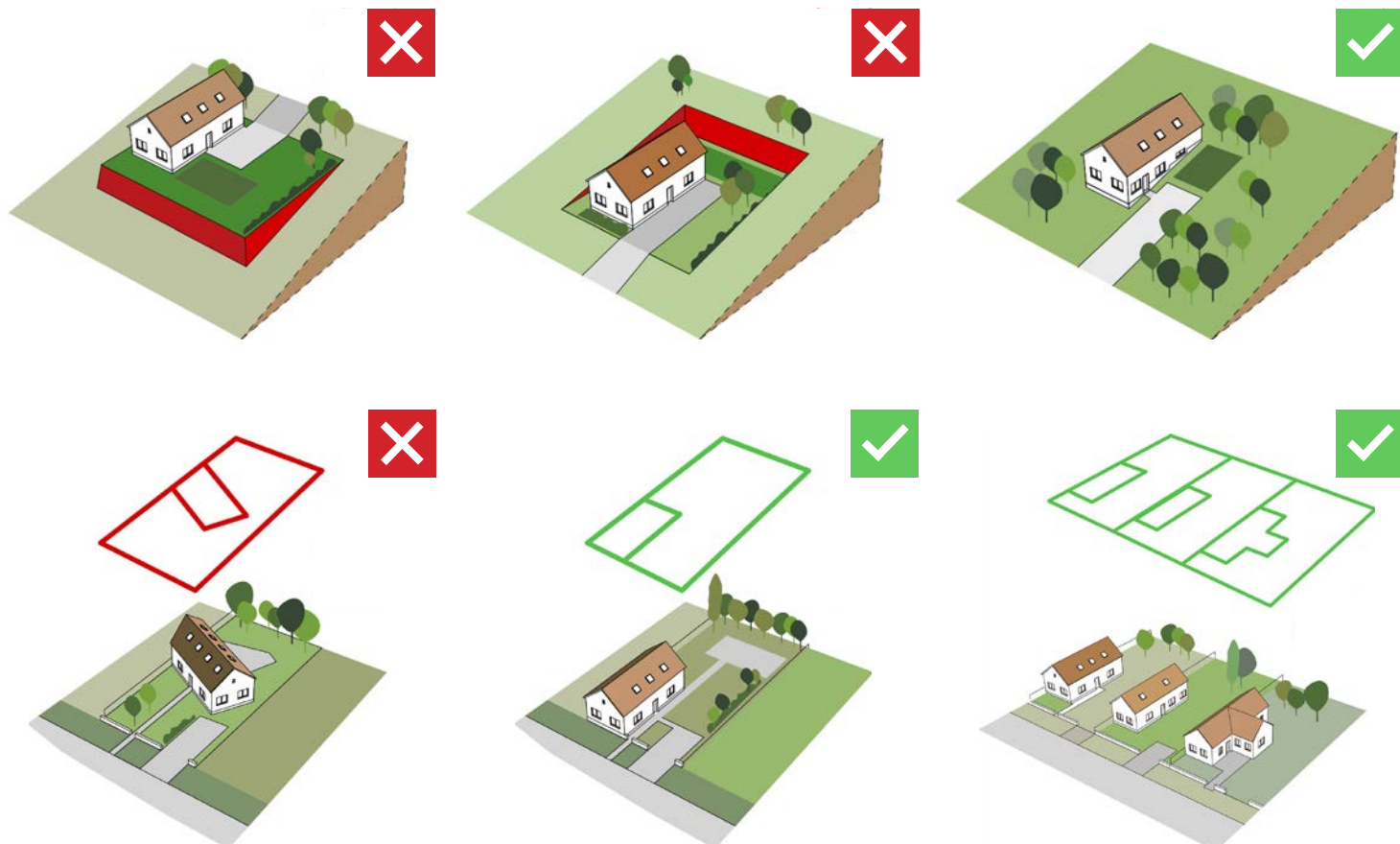
TEREPALAKÍTÁS

Ostoros egy völgyben fekszik, így akadnak olyan telkek, amelyek felfutnak a hegyoldalra. Általánosságban elmondható, hogy a házak terepre illesztésénél törekedni kell a lehető legkevesebb föld megmozgatására. Nem elfogadható az épület földbe vájása, az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható. Nem elfogadható továbbá a ház teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedik szomszédai közül.

5.1 TÖRTÉNETI FALUKÖZPONT ÉS FALUSIAS LAKÓTERÜLETEK FALUSI LAKÓHÁZAI

5.1.1 TELEPÍTÉS

A falusias házak beépítése az építési övezetben oldalhatáron álló, a kialakítható legkisebb telekterület: legalább a kialakult telekméret. Telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű, azonos méretű előkerttel.

A nem utcával merőlegesen telepített, indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. Egy-egy esetben, így például a Deák Ferenc úton fűrészfogas beépítéssel is találkozhatunk, ennek megtartása javasolt.

5.1.2 MAGASSÁG

A településen a falusi házak magassága közel azonos. A meglévő családi házak, hosszúházak közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek az utcaképhez.

5.1.3 TETŐHAJLÁSSZÖG

A falusias házak tetőhajlásszöge azonos, így alakultak ki a jellegzetes utcaképek a hosszú házak homlokzataival.

A meglévő házak közé épülő új háznak ugyanolyan tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint ami környezetükben található.

Az épületeket az építési övezetben kialakult gerincirányú és tetőhajlásszögű (35-45°) magastetővel kell kialakítani, cserépfedéssel.

5.1.4 TETŐFORMA

A falusias házak tetőformája egyszerű. A területnek meghatározó arcúlatát adják a konty, vagy csonkakonty tetős házak magasított oromzattal. Tetőfedése cserép lehet.

Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló, oromfalak nélküli tetőforma.

5.1.5 HOMLOKZATKÉPZÉS,
ANYAGHASZNÁLAT

Általánosságban elmondható, hogy a szomszédokhoz harmonizáló színekhez, anyagokhoz való idomulás a követendő.

A történeti faluközpont és a hagyományos falusias házaknál kedvelt megoldás a homlokzatok vakolása legfőképp fehér, törtfehér, világos árnyalatokkal, melyek tisztaságot és egységes képet sugallnak a járókelők felé. Az oromfalak és az eresz csatlakozásainak túlnyúlásánál alkalmazott vakolatok és téglafelületek, különböző anyagok megfelelő mértékben való társítása szép homlokzatot képez, mely erősíti az egységes karakterű településképet kibontakozását.

Az újabb típusú házaknál gyakori az utcafront felőli színezett kőporos vakolat, jellemzően tört fehér színekkel, valamint a kő lábazat. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

Az épületek színezésekor a hagyományosan kialakult, a település-karaktert erősítő, a helyi kőanyag vagy faanyag színével harmonizáló pasztell földszínek, illetve a semleges, (meleg árnyalatú) törtfehér vagy fehér szín alkalmazása ajánlott.

[29] HAGYOMÁNYOS LAKÓHÁZ HOMLOKZATA
fotó: Grafit Műterem Kft.

[30] KERTVÁROSI KOCKAHÁZ HOMLOKZATA
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.1.6 SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

Ostoroson falusias és kockaházai esetében is jellemzően valamilyen világos, fehér, halványsárga szín a meghatározó és követendő, illetve érdemes pasztell színekre törekedni. Ezen árnyalatok egységet adnak a település számára. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Egy homlokzaton nem érdemes két színnél többet használni.

Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hódfarkú hullám, és hódfarkú sík kivitelben. Betoncserepet és mediterrán típusú cserepet ne alkalmazzunk.

Lapostetős, vagy félnyereg tetős melléképületeken, amelyek nem látvédelmi pontban helyezkednek el megengedhető a mintázat nélküli bitumenes lemez tetőfedés.

Falburkolatra természetes anyag (kő, fa, kisméretű/klinker téglák, vagy természetes palák) ajánlatos.

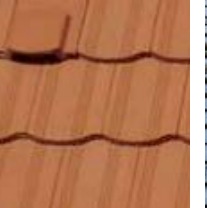
EGYENESVÁGÁSÚ
KERÁMIA CSERÉP

HÓDFARKÚ
KERÁMIA CSERÉP

KERMÁMIA
HULLÁMCSERÉP

HORNYOLT
KERÁMIA CSERÉP

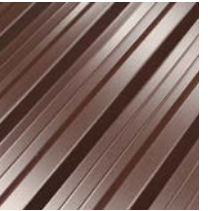
TERMÉSPALA

FÉNYES
CSEREPESELEMEZ

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES
ZSINDELY

BETONCSERÉP

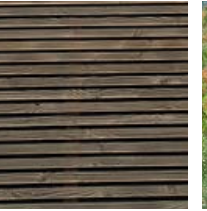
CIKLOP

VAKOLAT

KLINKER TÉGLA

FA

VEGETÁCIÓ

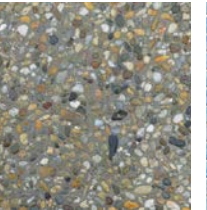
FÉMLEMEZ

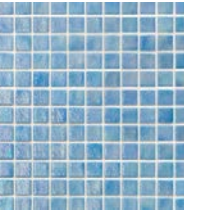
BITUMENES
ZSINDELY

LÁTSZÓ
BETON

MOSOTT KAVICS

CSEMPE

AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

SZEBB ARÁNYOKAT ADHAT A HOMLOKZATNAK A KONYTOLT TETŐ OROMZATOSSÁ, VAGY OROMZATOS KONTTYÁ VALÓ ÁTALAKÍTÁSA.

[31] DESZKÁZOTT OROMFAL
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.1.7 ABLAKOK, AJTÓK, ÁRNYÉKOLÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük ezt.

A népi építészet házain, régi középületeken fából készült, osztott ablakokat használtak. Barna, fehér, helyenként a zöld szín alkalmazása volt a legelterjedtebb. Jellemző a faragott díszítés a vízszintes osztásban, sok esetben a nyílászárók alatt, illetve feletti szegélyezés. A módosabb épületek ajtajai fölötti faragott díszítés és az osztott felülvilágító.

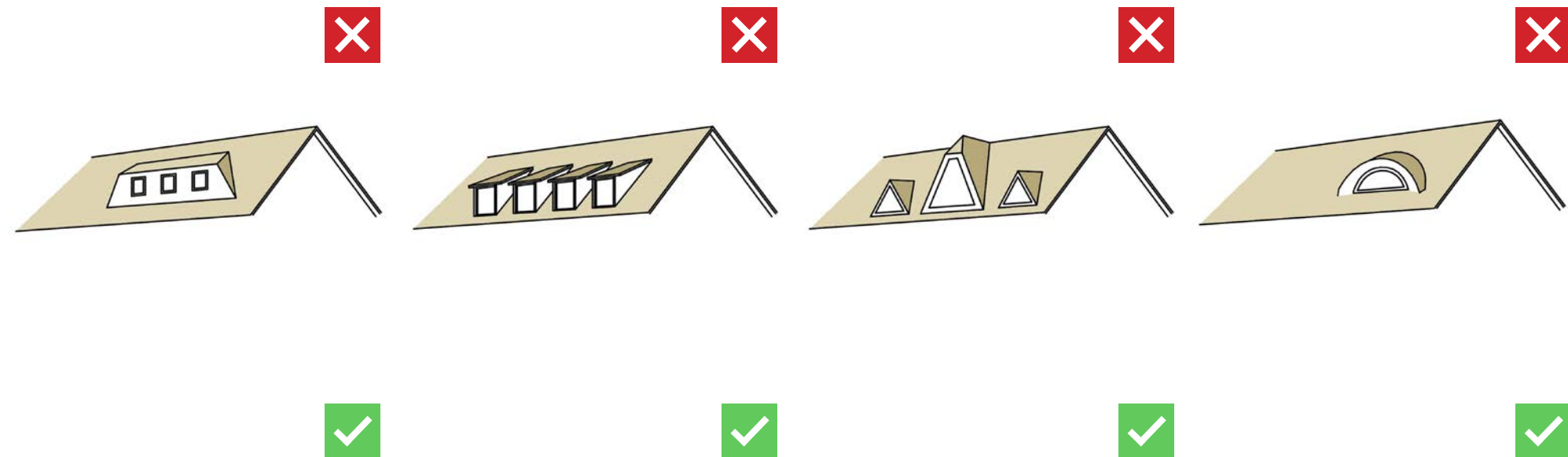
[32] FALUSIAS KARAKTERRE JELL. FAABLAK
[33] HÁROMOSZTATÚ ABLAK
[34] PINCELAKÁS KÉTSZÁRNYÚ ABLAKA
[35] ABLAKPÁR KÖZÖS SZEMÖLDÖKKEL
fotó: Grafit Műterem Kft.

[36]
[37]
FALUSIAS KARAKTERRE JELLEMZŐ
SPALETTÁKRA PÉLDA
[38] HÁROMOSZTÁSÚ ABALAK, FESTETT FA
REDŐNNYEL
[39] BORÍTOTT DESZKAAJTÓ
fotó: Grafit Műterem Kft.

ABLAKTÍPUSOK, KIOSZTÁSOK

FERDE TETŐSÍK ABLAK

DOBOZ KIALAKÍTÁSÚ TETŐABLAK

HOSSZÚKÁS DOBOZ TETŐABLAK

5.1.8 TORNÁCOK, ELŐTETŐK

Népi építészetben kialakult jellegzetes átmeneti tér, amelyet már a 16. sz.-ban része volt a helyi lakosok épületeinek, akkoriban még pincelakásaiknál. Ebből a korból indult ki és nyerte el mai formáját. A faluközpontban és a falusias területeken a falusi házaknál, a tornác szinte minden esetben magasított oromfalba futott, ettől vált egyedivé Ostoros és környékének utcaképe. A falusi részeken a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Az anyaghasználatot tekintve ezen területeken a cserépfedés alkalmazása vált általánossá, így a ríkító színű fémlemezek, illetve a műpala fedések és burkolatok kerülendők.

[40] HOSSZOLDALI OLDALTORNÁC FALUSIAS KARAKTERBEN
fotó: Poltrade Bt.

[41] KŐOSZLOPOS TORNÁC PINCÉS TERÜLETEN
fotó: Poltrade Bt.

5.1.9 KÉMÉNYEK

Ostoroson az egyszerű téglából készült kémények terjedtek el. Egy idegen, ma-napság modern kialakítással kivitelezett részlet nem túl előnyös, különösen, ha nem illeszkedik a ház karakteréhez. A ma általánossá vált rendszeresített megoldások miatt gyakran rossz, sze-rencsétlen eredmények születnek. Ked-vező esetben azonban a szerkezet elé hagyományosan téglából álló külső fala-zatot emelnek.

5.1.10 CSAPADÉK-VÍZELVEZETÉS

Minden építészeti kialakításra más-más megoldás létezik. Ostoroson a külön-böző homlokzatok, a jellegzetes magasí-tott oromzat miatt szintkülönbségek jöttek létre, amelyek speciális és egyedi kivitelezést igényelnek. A magasított oromzatok is egyedi csa-torna kialakítást igényelnek.

[42]
[43] FALAZOTT KÉMÉNYEK
[44] HAGYOMÁNYOS ÉS ÚJ ERESZKIALAKÍTÁS
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.1.11 KERÍTÉSEK

A szépség a részletekben rejlik. A kerítés alapvetően a telek területét választja el a közterülettől, egy-ben kapcsolatot is teremt azzal. Kerítések esetében is beszélhetünk hagyományos megoldásokról mind anyaghasználat, mind pedig forma, kialakítás terén; ugyanakkor érvényre juthatnak a kortárs, modern meg-oldások is. A kerítés anyaghasználatát, formai meg-jelenését tekintve településrészenként eltérhet. A történeti faluközponti, illetve fa-lusias karakterű területeken a hagyományos kerítéstípusok ja-vasoltak természetes anyagok fel-használásával, mint pl. a kő, vagy a fa.

[45]
[46] MODERN LAKÓPARK, ILL. KERTVÁROSIAS, TERÜLETEKRE JAVASOLT KERÍTÉSTÍPUSOK
[47] LAKÓÖVEZETEKRE, ILL. GAZDASÁGI TERÜLETEKRE JAVASOLT KERÍTÉSTÍPUSOK
fotó: Grafit Műterem Kft.

[48]
[49] FALUSIAS ÉS ÜDÜLŐ TERÜLETEKRE
JAVASOLT ÁTTÖRT MOTÍVUMÚ KERÍTÉS
[50] UTCAKÉP-SZÍNHARMÓNIA
fotó: Grafit Műterem Kft.

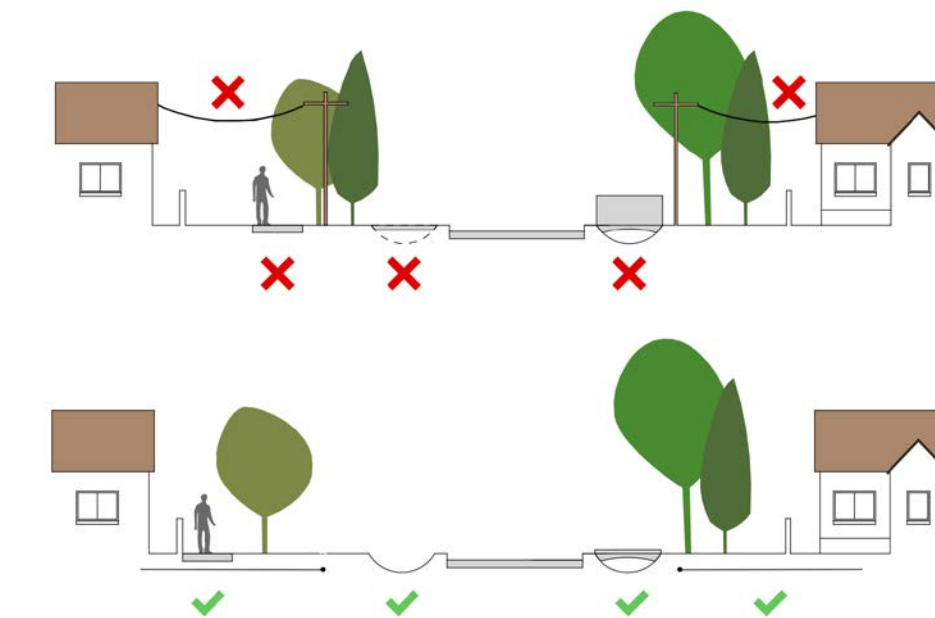

5.1.12 KÖZMŰELHELYEZÉS

Ostoroson jellemzően a házak homlokzatán alakították ki a gépészeti tartozékokat, amelyek nem minden esetben nyújtanak megfelelő látványt. Gyakran találkozni olyan esetekkel, amikor a műszaki berendezéseket rosszul alakítják ki, vagy silányan kivitelezik.

Szerencsére Eger környékén ebből is találni jó megoldásokat. Homlokzati változat helyett elegánsabb megoldás lehet az előkertekben elhelyezett berendezés meglévő közművek és házfelújítások esetén, a történeti faluközpont, falusias és kertávorsí területeken; míg új házaknál a közmű vonalának és mérődobozok helyének kiválasztása az építészeti kompozíció része legyen. Elegáns megoldás lehet a közmű kerítéshez komponált változata.

Napkollektorok, klímák, antennák esetében válasszuk a tetőre szerelt változatokat és lehetőség szerint kerüljük az utca felőli homlokzatra helyezésüket.

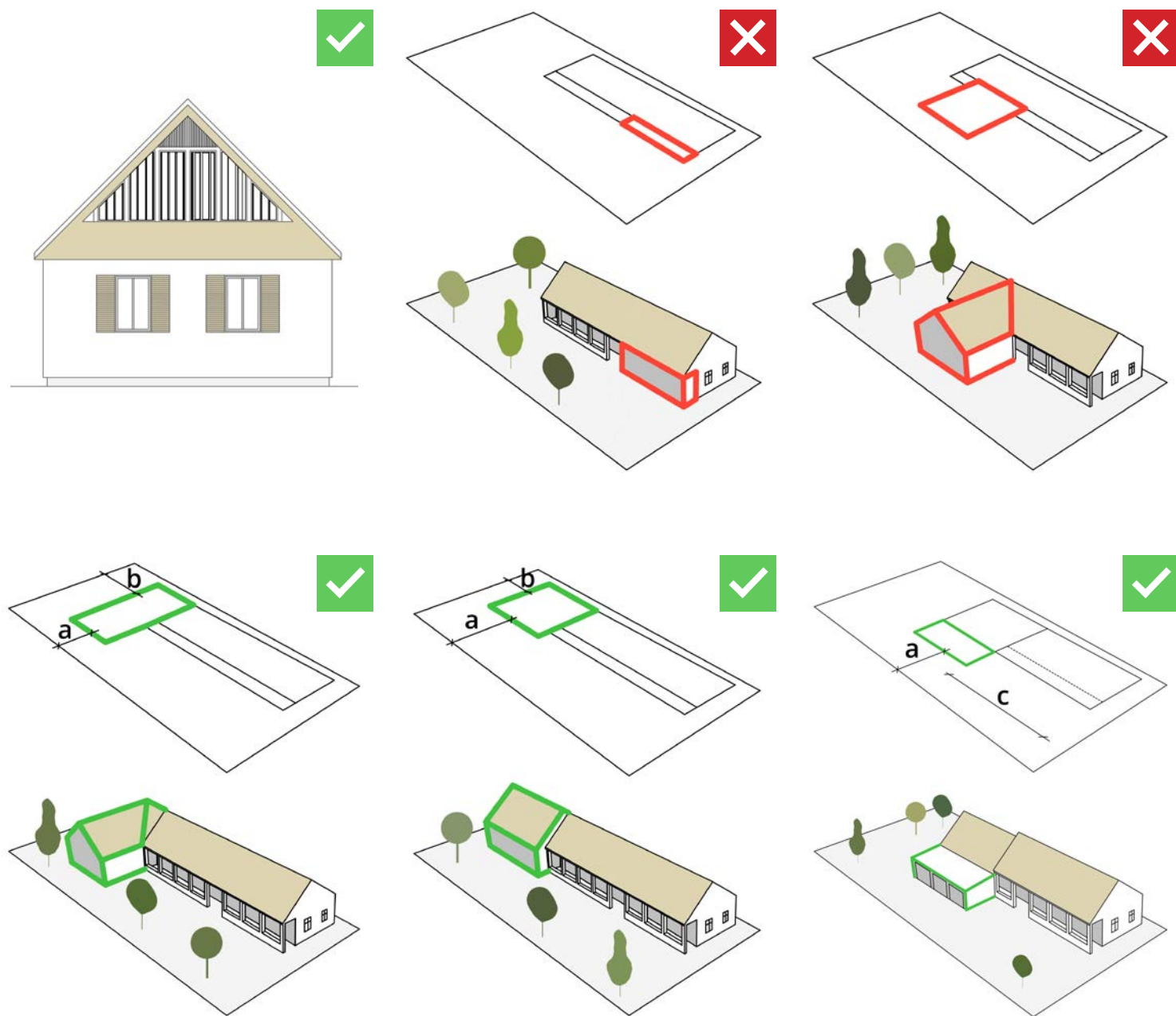

[51] ELŐKERTBEN ELHELYEZETT KÖZMŰÓRA
fotó: Grafit Műterem Kft., Felsőtárkány

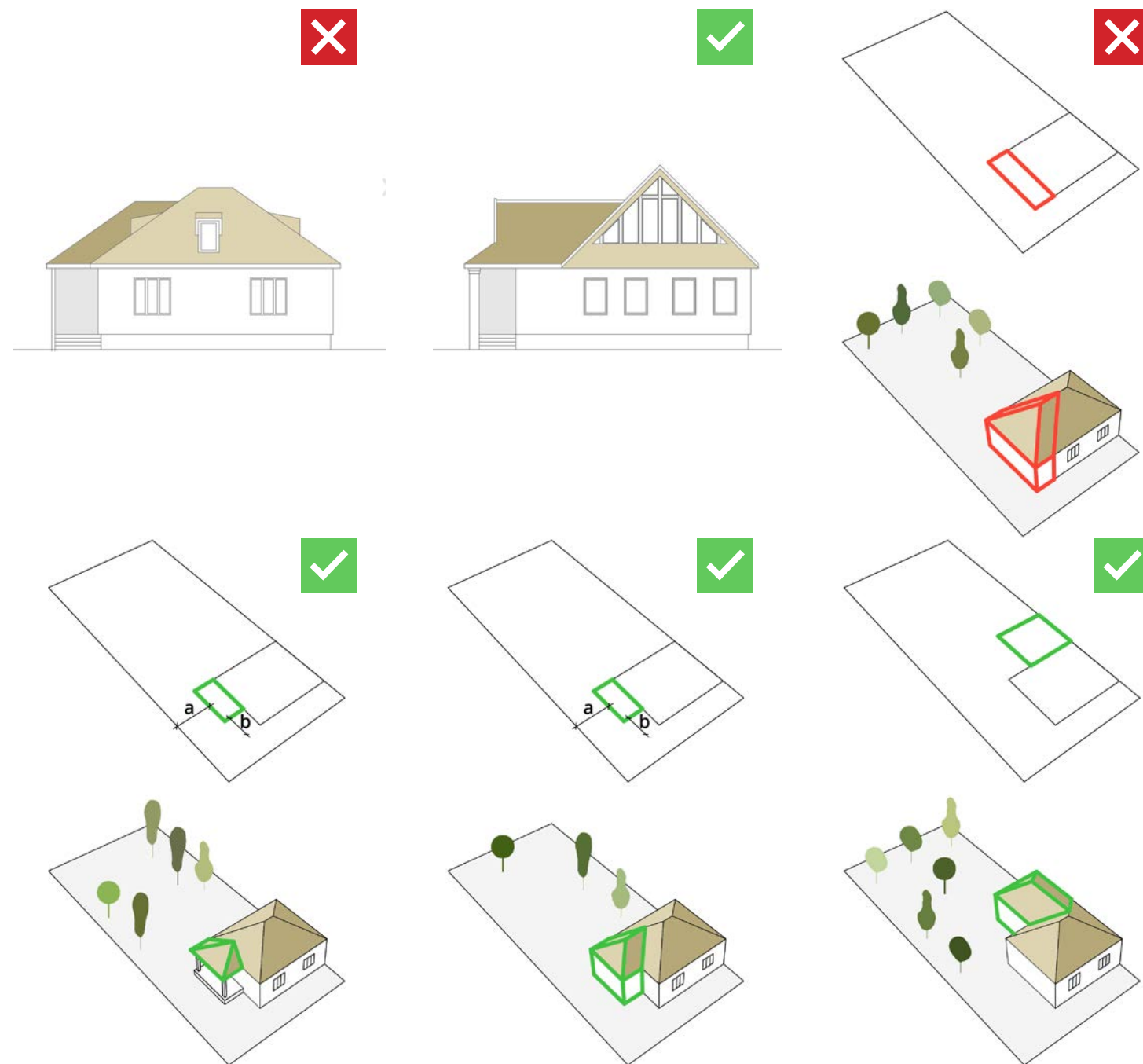
5.1.13 BŐVÍTÉSI LEHETŐSÉGEK

A falusias, tornácos hosszú házaknál bevált módszer a hátrafelé való toldás. Ha bővül a család, a ház is vele nőhet, hosszabbodhat. Valamint így építhetünk a házhoz hátsó kerti mezőgazdasági, terménytárolási és állattartási épületeket is.

A tornácot nem ajánljuk beépíteni, befalazni, mert az egyébként is már kevésbé megvilágított terek még nehezebben jutnak természetes fényhez, de transzparens módon való lezárását sem javasoljuk esztétikai megfontolásokból. A tornácos oldalra csakugyan nem célszerű haránt irányban bővíteni, viszont a ház tömege már befordulhat a hátsó melléképületek vonalában, vagy ahova már nem ér el a tornác. Ebbe az épületrészbe jó megvilágítást igénylő helyiséget álmodhatunk, amely három irányból is képes beengedni a napfényt. Ajánlott megoldás bővítésre a még kihasználatlan tetőtér beépítése. Ilyenkor fontos felmerülő kérdés a természetes fény bejutásának módja. A kutyaól ablak nem kívánatos megjelenést kölcsönöz a háznak. Ehelyett inkább a nyílászárókat az oromfalba integráljuk bele.

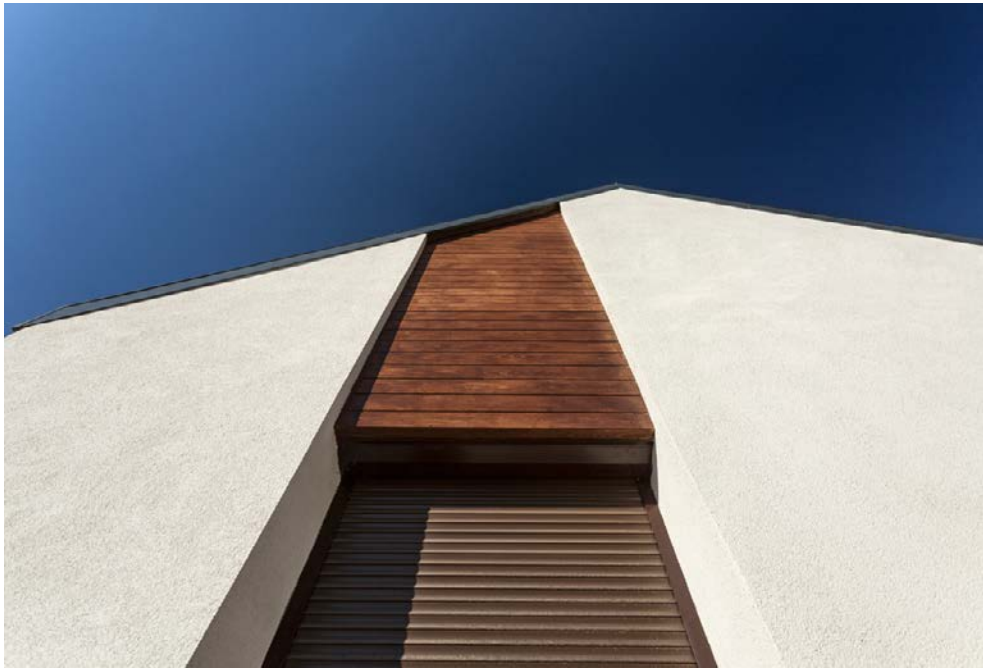

„Kockaházak” esetében is felmerülhet a bővítési lehetőség kérdése. Beépítetlen tetőterek esetében itt sem javasolt a kutyaól ablak kialakítása, helyette ha lehetséges valamilyen tetősíkba épített nyílászárót, vagy oromzatos kontyutető építését javasoljuk. Ostoroson az oldalkert felé terjeszkedő kontyutető, vagy nyeregtető épület-toldás jellemző. Ebbe az épületrészbe jó megvilágítást igénylő helyiséget álmodhatunk, amely három irányból is képes beengedni a napfényt. Egyéb telken belüli bővítési lehetőségként még a melléképület alkalmazása lehetséges, amely a főépület takarásában külön jó megoldás lehet, anélkül, hogy megtörné a ház homlokzati képét.

5.1.14 KORTÁRS PÉLDÁK

A települések túl azon, hogy védelmet nyújtanak az embereknek, kialakulásuktól fogva a fejlődés, az állandó változások motorjai. A kölcsönhatások különféle épületekben, építészeti alkotásokban nyertek és nyernek formát, ezek a házak, templomok, terek – külső-belső terek – jelenvalóvá tett színhelyei a közösség összekapcsolódó életének. Tehát a város nem „műalkotás” hanem, az időben megjelenő, majd elmúló építészeti alkotások, és környezeti-társadalmi kölcsönhatások eredménye. Az építészeknek ebben a bonyolult helyzetben is az a feladatuk, hogy az általuk megtervezett egymás mellé kerülő épületek tudjanak többletjelentést hordozó együttessé összeállni. Aképeken látható móri családi ház a kertvárosi és modern lakópark területére lehet kedvező előkép, míg az alsónémedi példa a történeti faluközpont és falusias karaktert idézi vissza.

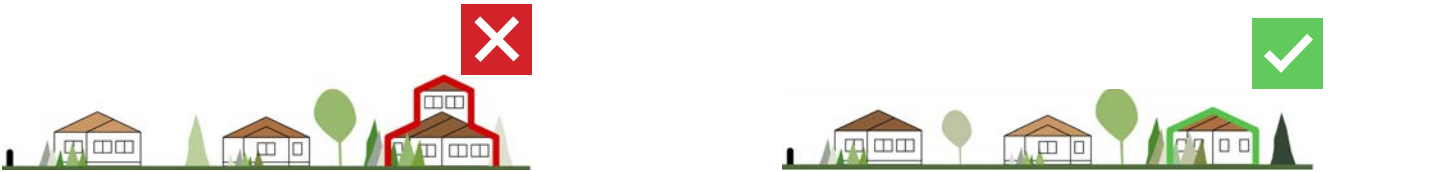
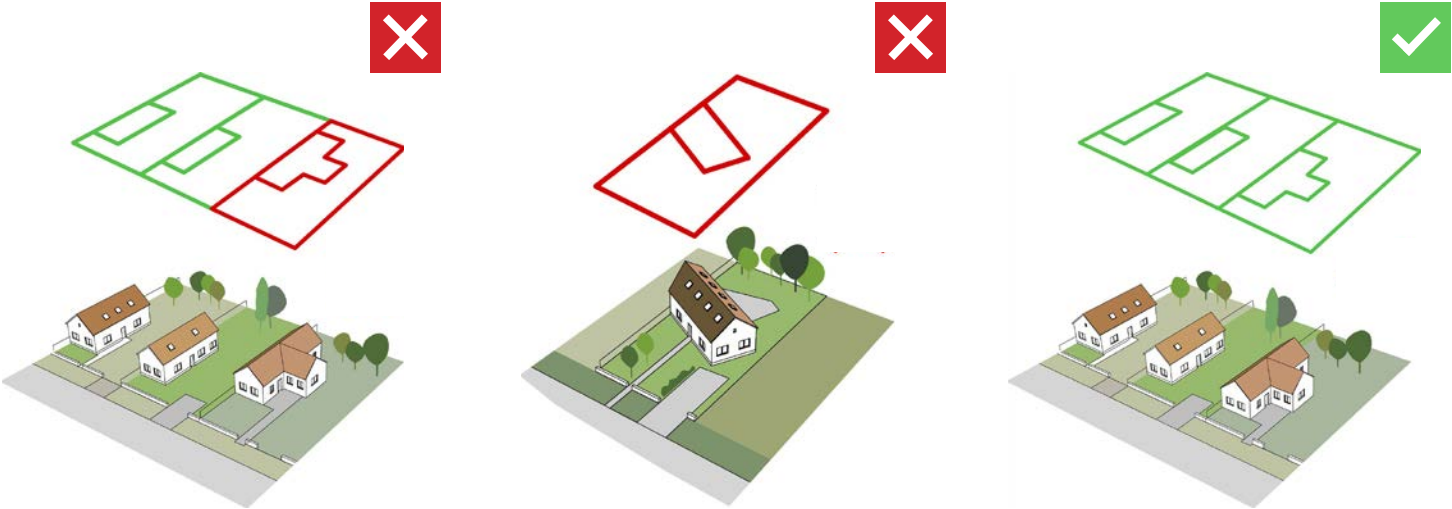
5.2 KERTVÁROSIS KAKARTER

5.2.1 TELEPÍTÉS

A kertvárosias házak hasonlóan a falusias karakterekhez szintén oldalhatáros beépítésűek és az utcára merőleges elhelyezkedésűek, Az előkerttel és gyakori esetben utcafronti garázzsal ellátott épületek esetében nem javasolt hátrahúzott családi ház építése. Oldalirányú épületszárny az utcai építési vonaltól legalább 1,0 méterrel hátrább létesíthető, az oldalirányú tető gerincmagassága nem lehet nagyobb az utcára merőleges irányú tető gerincmagasságánál. Gyakori az utcafronton kialakított garázs. Az előkertbe telepített helyileg őshonos növények biztosítják a belátás meggátlását, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

5.2.2 MAGASSÁG

A kertvárosias lakóházak magassága döntő többségben azonos, fszt+tetőtér szintszámmal. A meglévő családi házak közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük mint környezetük. A megengedett legnagyobb építménymagasság: 4,5 m. A több emeletes házak nem illeszkednek Ostoros utcaképhez.

[52]
[53] MÓRI CSALÁDI HÁZ
építész: Dankó Kristóf
fotó: Bognár Benedek
forrás: <http://www.epiteszforum.hu>
[54]
[55] LAKÓHÁZ ÁTALAKÍTÁSA
építész: építész: Batizi-Pócsi Gergő, Batizi-Pócsi Péter/ batlab architects/
fotó: Juhász Norbert
forrás: <http://www.behance.net>

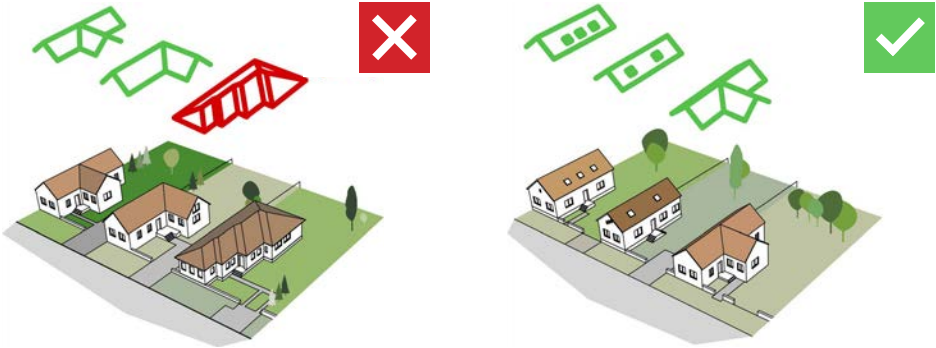
5.2.3 TETŐHAJLÁSSZÖG

A kertvárosias karakterterületeken a tetőhajlásszög azonos. Mindig ügyelni kell rá, hogy az újonnan épült épületek igazodjanak a már meglévő épületek 40-45°-os tetőhajlásszögéhez.

5.2.4 TETŐFORMA

A kertvárosias házak esetében is egyszerű tetőformákról beszélhetünk. Az építési övezet építési telkein az épületek tetőgerinc iránya az utcára merőleges, tetőformája konty vagy csonkakonty tető. Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló tetőforma.

5.2.5 HOMLOKZATKÉPZÉS,
ANYAGHASZNÁLAT

Általánosságban elmondható, hogy a szomszédokhoz harmonizáló színekhez, anyagokhoz való idomulás a kövendő. A kertvárosi egységesen vakolt homlokzat és alacsony vakolt lábazat jellemző. Színek tekintetében megjelennek más, meleg színek a fehér-sárgás árnyalaton kívül.

[56]
[57]
KERTVÁROSIAK TERÜLET UTCAKÉPE
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.2.6 SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

Ostoroson a kertvárosias házak esetében is jellemzően valamilyen világos, fehér, halványsárga szín a meghatározó és követendő, illetve érdemes pasztell színek alkalmazására törekedni. Ezen árnyalatok egységet adnak a település számára. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Egy homlokzaton nem érdemes két színnél többet használni. Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hódfarkú hullám, és hódfarkú sík kivitelben. Betoncserepet és mediterrán típusú cserepet ne alkalmazzunk. Lapostetős, vagy félnyereg tetős melléképületeken, amelyek nem látvédelmi pontban helyezkednek el megengedhető a mintázat nélküli bitumenes lemez tetőfedés. Falburkolatra természetes anyag (kő, fa, kisméretű/klinker téglák, vagy természetpala) ajánlatos.

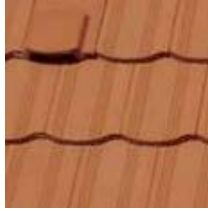
EGYENESVÁGÁSÚ KERÁMIA CSERÉP

HÓDFARKÚ KERÁMIA CSERÉP

KERÁMIA HULLÁMCSERÉP

HORNYOLT KERÁMIA CSERÉP

TERMÉSPALA

KORCOLT FÉMLEMEZ

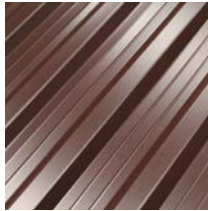
FÉNYES CSEREPESLEMEZ

AZBESZT

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES ZSINDELY

BETONCSERÉP

CIKLOP

VAKOLAT

KLINKER TÉGLA

HASÍTOTT KŐ

FA

VEGETÁCIÓ

KORCOLT FÉMLEMEZ

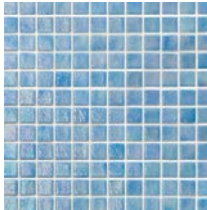
BITUMENES ZSINDELY

LÁTSZÓ BETON

MOSOTT KAVICS

CSEMPE

ZSALUKŐ

AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

5.2.7 ABLAKOK, AJTÓK, ÁRNYÉKOLÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük ezt.

Az újabb településrészekben, mint a kertvárosias terület már a napjainkban elterjedő főként műanyag nyílászárók jellemzőek, de megfelelő zsalúziákkal, vagy spalettákkal tartható az egységes, szép megjelenés. Tartsunk mértéket az ablakok méretével kapcsolatban, és a formájuk is legyen egyszerű. Próbáljunk meg minél több tömör felületet meghagyni, a nagyobb áttöréseket a főbb lakótérnél koncentrálni, ne elfeledve, hogy ne legyen a közterek felől belátás. Az ablakok kiosztása legyen egyszerű, figyelve a fal súlypontját. A súlyponti tengelyre akkor is figyeljünk, amikor egyéb dolgokat helyezünk el a homlokzaton, pl.: vakolat díszek, padlás bevilágítók. Az ablak vagy épp tengelybe essen, vagy tudatosan legyen attól eltérő helyen. Tengelytől akár a kissé, egyenlő távolságban eltolt nyílások is diszharmonikus hatást kelthetnek.

[58] KERTVÁROSIS LAKÓHÁZ HOMLOKZATA
fotó: Grafit Műterem Kft., Felsőtárkány

ABLAKOSZTÁS TOLDALÉK NÉLKÜLI KOCKAHÁZON

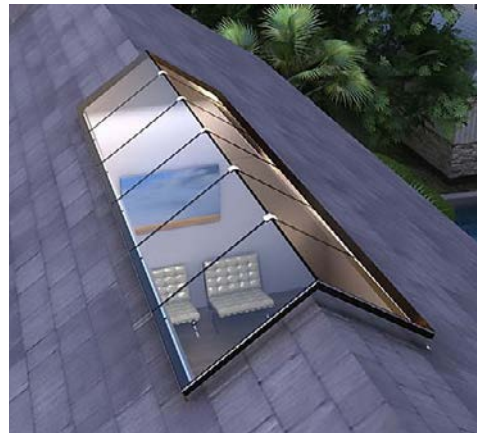
ABLAKOSZTÁS TOLDALÉKOS KOCKAHÁZON

FALSÍKBÓL EMELKEDŐ DOBOZ ABLAK

FERDE TETŐSÍK ABLAK

TETŐSÍK ABLAK A GERINCEN

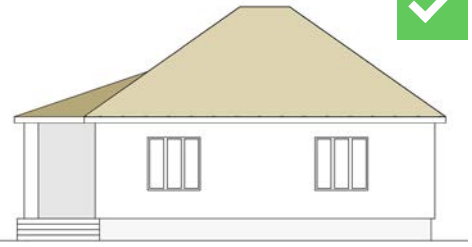
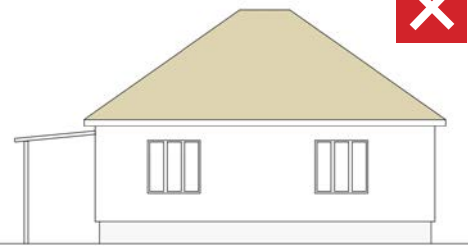
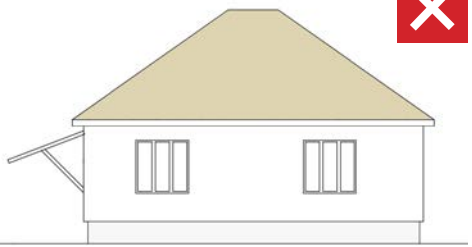
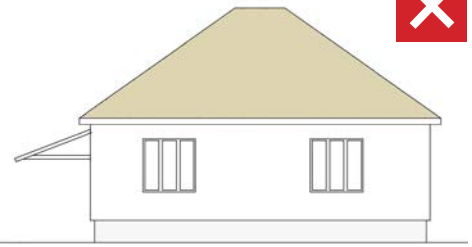
HOSSZÚKÁS DOBOZ TETŐABLAK

5.2.8 TORNÁCOK, ELŐTETŐK

A falusi részeken a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. A kertvárosias területen a tornác, mint maga, teljesen eltűnt. A bejáratok elé jellemzően előtetők, bővítémények kerültek. Az anyaghasználatot tekintve ezen területeken a cserépfedés alkalmazása vált általánossá, így a rikító színű fémlemezek, illetve a műpala fedések és burkolatok kerülendő. Előtetőknél műanyag/eternit hullámlemez és drótüveg használatát sem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregszenek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.

A homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel. Inkább a negatív tömegformálást (kiharapások, beugrások) részesítsük előnyben.

[59]
ELŐTETŐK KERTVÁROSIAI HÁZTÍPUSOK
ESETÉBEN
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.2.9 KÉMÉNYEK

Ostoroson az egyszerű téglából készült kémények terjedtek el. Egy idegen, ma-napság modern kialakítással kivitelezett részlet nem túl előnyös, különösen, ha nem illeszkedik a ház karakteréhez. A ma általánossá vált rendszeresített megoldások miatt gyakran rossz, sze-rencsétlen eredmények születnek. Ked-vező esetben azonban a szerkezet elé hagyományosan téglából álló külső fala-zatot emelnek.

5.2.10 CSAPADÉK-VÍZELVEZETÉS

Minden építészeti kialakításra más-más megoldás létezik. Ostoroson a külön-böző homlokzatok, a jellegzetes magasí-tott oromzat miatt szintkülönbségek jöttek létre, amelyek speciális és egyedi kivitelezést igényelnek. A magasított oromzatok is egyedi csa-torna kialakítást igényelnek.

[60]
[61]
KERTVÁROSIAS LAKÓHÁZ KÉMÉNY-, ÉS ERESZ
KIALAKÍTÁSA
fotó: Grafit Műterem Kft., Felsőtárkány

5.2.11 KERÍTÉSEK

A szépség a részletekben rejlik. A kerítés alapvetően a telek területét választja el a közterülettől, egyben kapcsolatot is teremt azzal.

A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve település-részenként eltérhet. A történeti falu-központi, illetve falusias területeken a hagyományos kerítéstípusok ja-vasoltak természetes anyagok fel-használásával, mint pl. a kő, vagy a fa. A kertvárosias részeken és a modern lakóparkban már bátrabb anyagokkal is lehet kísérletezni, mint a mellékelt ké-pek mutatják.

Viszonylag gyakran előfordulnak jelen-tősen áttört kovácsoltvas vagy egyéb fémszerkezetű kerítésmezők is, me-lyeknél azonban a tulajdonosok később megpróbálták gátolni a belátást. Az erre a célra alkalmazott acéllemez bo-rításoknak is már kialakult hagyománya van a faluképben. Azonban a hagyomá-nyostól eltérő alumínium, vagy bordá-zott lemezek alkalmazása erőteljesen rombolja a településképet.

[62]
[63]
KERÍTÉSEK A KERTVÁROSIAS KARAKTERBEN
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.2.12 KORTÁRS PÉLDÁK

A települések túl azon, hogy védelmet nyújtanak az embereknek, kialakulásuktól fogva a fejlődés, az állandó változások motorjai. A kölcsönhatások különféle épületekben, építészeti alkotásokban nyertek és nyernek formát, ezek a házak, templomok, terek – külső-belső terek – jelenvalóvá tett színhelyei a közösség összekapcsolódó életének. Tehát a város nem „műalkotás” hanem, az időben megjelenő, majd elmúló építészeti alkotások, és környezeti- társadalmi kölcsönhatások eredménye. Az építészeknek ebben a bonyolult helyzetben is az a feladatuk, hogy az általuk megtervezett egymás mellé kerülő épületek tudjanak többletjelentést hordozó együttesé összeállni. Aképeken látható móri családi ház a kertvárosi és modern lakópark területére lehet kedvező előkép, míg az alsónémedi példa a történeti faluközpont és falusias karaktert idézi vissza.

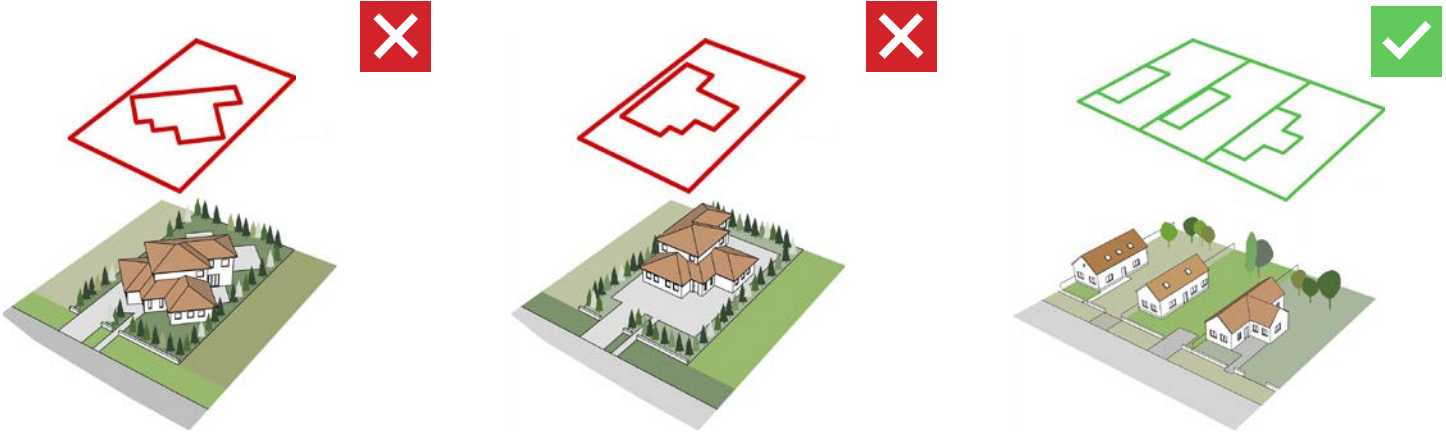
[64]

LAKÓHÁZ SZLOVÉNIÁBAN
tervező: Skupaj Arhitekti
fotó: Janez Marolt
forrás: <http://www.archdaily.com>

5.3 MODERN LAKÓPARK

5.3.1 TELEPÍTÉS

Lakóparki házak esetében már a falusiastól eltérő szabadon álló beépítésről beszélhetünk. Egy-egy esetben, mint pl. a Vincellér utca, zárt sorú beépítés van érvényben. Az épületek tetőgerinc irányának az utcára merőlegesnek kell lennie. Az előkert mellett az utcafronti garázs kialakítása is jellemző, emiatt nem indokolt a nagyon hátrahúzott ház építése.

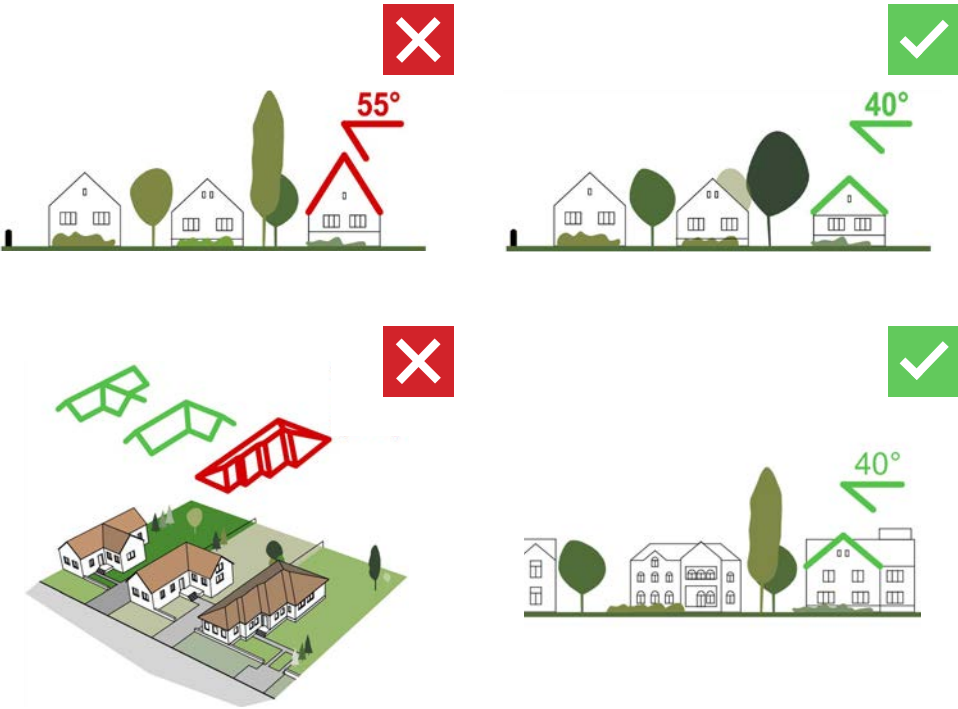
5.3.2 MAGASSÁG

A lakóparki házak magassága kis mértékben ingadoznak. Fsz+es, fszt+tetőtér beépítés ill. fszt+1 emeletes szintszámmal. Hagyományos falusias lakóházak a település ezen részén már nem jellemzőek. A megengedett legnagyobb építménymagasság: 5,5 m. (pince + földszint + tetőtér).

5.3.3 TETŐHAJLÁSSZÖG

A 2548. hrsz.-ú telek kivételével), valamint a 2566., 2572., 2586. és 2592. hrsz.-ú telkeken, a legalább három egymás melletti épület tetőhajlásszöge 28-35° is lehet, kontytetővel, általánosságban azonban a 38-45° jellemző.

5.3.4 TETŐFORMA

A lakóparki házak tetőkialakítása hasonló. A területen a nyeregtető, illetve a kontytetős épületek jellemzőek. A nyeles telken bármilyen tetőforma alkalmazható.

5.3.5 HOMLOKZATKÉPZÉS,
ANYAGHASZNÁLAT

Általánosságban elmondható, hogy a szomszédokhoz harmonizáló színekhez, anyagokhoz való idomulás a kövendő. A kertvárosi és a modern lakópark területén egységesen vakolt homlokzat és alacsony, szintén vakolt lábazat jellemző. Színek tekintetében megjelennek más, meleg színek a fehér-sárgás árnyalaton kívül.

[65]
[66]
[67]
HOMLOKZATKIALAKTÁSOK A LAKÓPARK
TERÜLETÉN
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.3.6 SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

Lakópark esetében szintén valamilyen világos, fehér, halványsárga szín a javasolt. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Egy homlokzaton nem érdemes két színnél többet használni.

Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hódfarkú hullám, és hódfarkú sík kivitelben. Lapostetős, vagy félnyereg tetős melléképületeken, amelyek nem látképvédelmi pontban helyezkednek el megengedhető a mintázat nélküli bitumenes lemez tetőfedés.

Falburkolatra természetes anyag (kő, fa, kisméretű/klinker tégl, vagy terméspala) ajánlatos.

EGYENESVÁGÁSÚ
KERÁMIA CSERÉP

HÓDFARKÚ
KERÁMIA CSERÉP

KERÁMIA
HULLÁMCSERÉP

HORNYOLT
KERÁMIA CSERÉP

TERMÉSPALA

KORCOLT
FÉMLEMEZ

AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

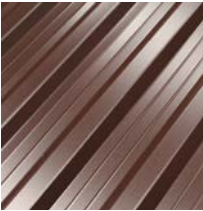
FÉNYES
CSEREPESELEMEZ

AZBESZT

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES
ZSINDELY

BETONCSERÉP

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

CIKLOP

VAKOLAT

KLINKER TÉGLA

HASÍTOTT KŐ

FA

VEGETÁCIÓ

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

BITUMENES
ZSINDELY

LÁTSZÓ
BETON

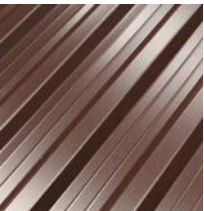
MOSOTT KAVICS

CSEMPE

ZSALUKÓ

TRAPÉZLEMEZ

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

5.3.7 ABLAKOK, AJTÓK, ÁRNYÉKOLÓK

Az újabb lakóparki településrészben szintén a már napjainkban elterjedő főként műanyag nyílászárók jellemzőek, de megfelelő zsalúziákkal, vagy spalet-tákkal tartható az egységes, szép megjelenés.

Fontos, hogy az utca felőli homlokzaton megjelenő garázkapuk színükben, osztásukban, karakterükben hasonuljanak a többi nyílászárhoz és lehetőleg ne központi helyen legyenek, hanem a ház oldalában helyezkedjenek el.

Tartsunk mértéket az ablakok méretével kapcsolatban, és a formájuk is legyen egyszerű. Próbáljunk meg minél több tömör felületet meghagyni, a nagyobb áttöréseket a főbb lakótereknél koncentrálni, nem elfeledve, hogy ne legyen a közterek felől belátás.

FALSÍKBÓL EMELKEDŐ DOBOZ ABLAK

DOBOZ KIALAKÍTÁSÚ TETŐABLAK

HOSSZÚKÁS DOBOZ TETŐABLAK

[68]
VAKOLT HOMLOKZAT A LAKÓPARKI TERÜLETEN
fotó: Grafit Műterem Kft.

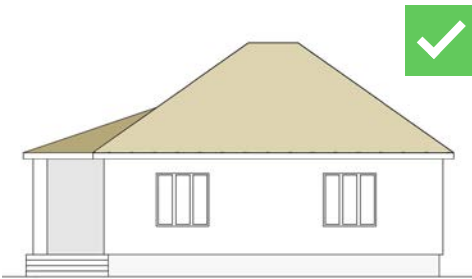
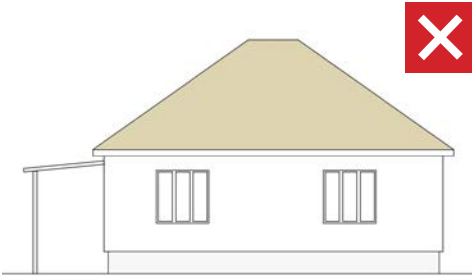
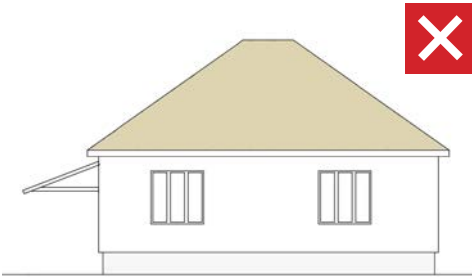
5.3.8 TORNÁCOK, ELŐTETŐK

A lakópark területén a tornác, mint maga, teljesen eltűnt, A bejáratok elé jellemzően előtetők, bővítmények kerültek. Az anyaghasználatot tekintve ezen területeken a cserépfedés alkalmazása vált általánossá, így a rikító színű fémlemezek, illetve a műpala fedések és burkolatok kerülendőek. Előtetőknél műanyag/eternit hullámlemez és drótüveg használatát sem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregsznek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.

A homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel. Inkább a negatív tömegformálást (kiharapások, beugrások) részesítsük előnyben.

BEJÁRAT ELÉ ÉPÍTETT ELŐTETŐK
fotó: Grafít Műterm Kft.
[69] ÁLLÍTHATÓ NAPVITORLA
forrás: <http://www.hanak-arnyekolas.hu/>

5.3.9 KÉMÉNYEK

Ostoroson az egyszerű téglából készült kémények terjedtek el. Egy idegen, ma-napság modern kialakítással kivitelezett részlet nem túl előnyös, különösen, ha nem illeszkedik a ház karakteréhez. A ma általánossá vált rendszeresített megoldások miatt gyakran rossz, sze-rencsétlen eredmények születnek. Ked-vező esetben azonban a szerkezet elé hagyományosan téglából álló külső fala-zatot emelnek.

5.3.10 CSAPADÉK-VÍZELVEZETÉS

Minden építészeti kialakításra más-más megoldás létezik. Ostoroson a külön-böző homlokzatok, a jellegzetes magasí-tott oromzat miatt szintkülönbségek jöttek létre, amelyek speciális és egyedi kivitelezést igényelnek.

A magasított oromzatok is egyedi csa-torna kialakítást igényelnek.

Az új szerelt kémények csillogó fémes színükkel és sűrű rögzítéseikkel ipari jelleget kölcsönöznek a háznak.

Azonkívül, hogy legtöbbször nem il-lenek bele a ház által sugallt képbe, még pimaszul feltűnőek is. Ezért ajánla-tos a szerkezet elé egy téglából épített külső falazatot emelni, megtartva ezzel a tájegységre jellemző hagyományos építészeti megoldásokat.

[70]
[71]
AZ EGRI ÚTI LAKÓPARK JELLEMZŐ KÉMÉNY- ÉS
ERESZ KIALAKÍTÁSAI
fotó: Grafít Műterm Kft.

5.3.11 KERÍTÉSEK

A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve településrészekenként eltérhet. A modern lakóparkban már bátrabb anyagokkal is lehet kísérletezni, mint a mellékelt kép mutatja.

A településkép szempontjából a kerítések kitüntetett szereppel bírnak, mivel az épületekhez hasonlóan horizontmagasságban „zárnak”, s mint vertikális „térfalak” erőteljesen jelennek meg az általunk érzékelt közterület határfelületeként. Ezért felépítésük, anyaguk, struktúrájuk, s áttörtségük fontos település karakter meghatározó elem. Elsősorban függőlegesen struktúrált rendszerű kerítéseket építsünk vízszintes tagolás nélkül. Javasolt a sötét, elsősorban pasztell barna és zöld, esetleg szürke színek alkalmazása.

Ha motoros kapuról álmodunk egy családi háznál, igyekezzünk olyat választani, ami nem ipari megjelenésű (élénk színű sziréna, monumentális vezetősinék), mert az erőteljesen ronthatja az utcaképet és a ház megjelenésének sem kedvező.

[72]
[73]
KERÍTÉSTÍPUSOK A MODERN LAKÓPARKBAN
fotó: Grafít Műterem Kft.

5.3.12 KORTÁRS PÉLDÁK

A települések túl azon, hogy védelmet nyújtanak az embereknek, kialakulásuktól fogva a fejlődés, az állandó változások motorjai. A kölcsönhatások különféle épületekben, építészeti alkotásokban nyertek és nyernek formát, ezek a házak, templomok, terek – külső-belső terek – jelenvalóvá tett színhelyei a közösség összekapcsolódó életének. Tehát a város nem „műalkotás” hanem, az időben megjelenő, majd elmúló építészeti alkotások, és környezeti-társadalmi kölcsönhatások eredménye. Az építészeknek ebben a bonyolult helyzetben is az a feladatuk, hogy az általuk megtervezett egymás mellé kerülő épületek tudjanak többletjelentést hordozó együttessé összeállni. A képeken látható móri családi ház a kertvárosi és modern lakópark területére lehet kedvező előkép, míg az alsónémedi példa a történeti faluközpont és falusias karaktert idézi vissza.

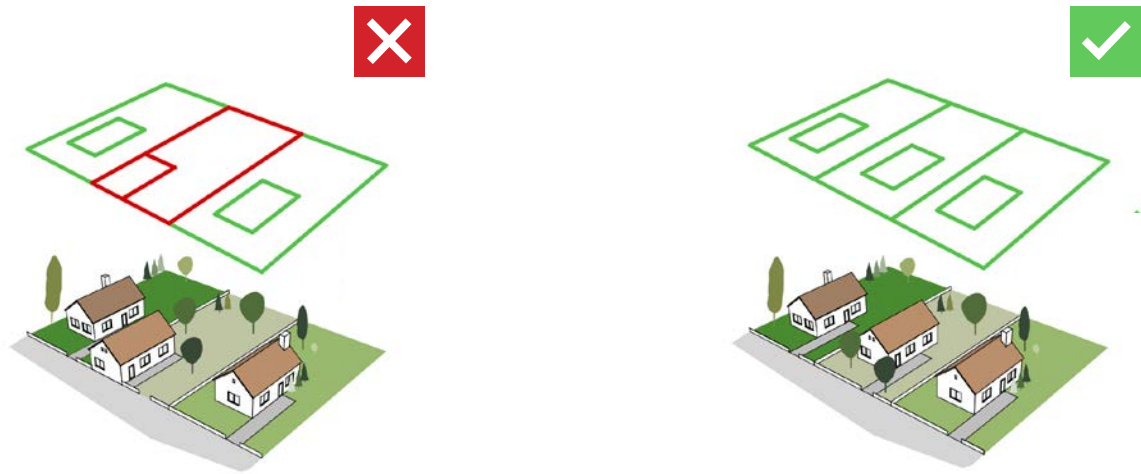

[74]
[75]
[76]
CANAL HOUSE - USA, PHOENIX
tervező: The Ranch Mine
fotó: Roehner + Ryan
forrás: <http://www.archdaily.com>

5.4 PINCÉK

5.4.1 TELEPÍTÉS

A korábban „zártkert”-ként nevezett övezet szántó, legelő, gye, rét, gyümölcsös, szőlő, kert, nádas, valamint tanya, udvar területét jelöli ki. A kialakítható legkisebb telek terület legalább a kialakult telekméret. Az épületek tetőgerince lehetőleg a tereplejtés irányvonalával párhuzamos legyen. Túlságosan a telek hátsó részébe rendezett ház építése nem javasolt.

5.4.2 MAGASSÁG

A pincék magassága közel azonos. A közük épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük mint környezetük. A földszint fölötti tetőtér beépítése megengedett az előírt tetőhajlásszög betartásával. A túl magas házak ezen a területen nem célszerűek, kiemelkednek környezetükből, amely megbontja az egységes utcaképet. A megengedett építménymagasság: 5 m.

5.4.3 TETŐHAJLÁSSZÖG

A pincék tetőhajlásszöge azonos. Az övezetben az épületek magastetővel épülhetnek, melynek hajlásszöge 40-45° közötti lehet, cserépfedéssel. A túl lapos hajlásszög nem kívánatos, csak úgy, mint a túl meredek tető sem.

5.4.4 TETŐFORMA

A pincék tetőformája egyszerű. A területnek meghatározó arculatát adják az egyszerű nyeregtetős házak magasított oromzattal. Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló, oromfalak nélküli tetőforma. „Manzard-tetős” épület nem építhető ezeken a területeken.

5.4.5 HOMLOKZATOK

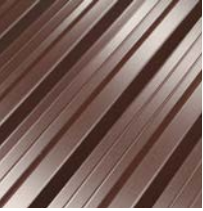
A pincék területét a kő támfalak uralják. Az épületek homlokzatára szerelt bárminemű vezeték, villanyóra, gázóra, közmű csatlakozás helyét – a kezelhetőség biztosításával – az épületek falsíkjába történő süllyesztéssel, illetve a vezetékek, a szerelvények, a csatlakozó dobozok esztétikus takarásával, lefedésével kell megoldani. A kapcsolószekrények és a dobozok formáját, színét, helyét az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva kell kiválasztani.

A PINCESOR LÁTKÉPE MADÁRTÁVLATBÓL
fotó: Carrot Media
[77]
PINCELAKÁS JELLEMZŐ HOMLOKZATA
fotó: Grafít Műterem Kft.

5.4.6 SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

A pincék területét a kő támfalak és fehérre vakolt falak uralják. Ezen árnyalatok megfelelőek és követendők, ugyanakkor egységet adnak a pincesor számára. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Egy homlokzaton nem érdemes két színnél többet használni. Tető anyagának érdemes meghagyni a zöld vegetációt, mely a pincék domboldalba vájt jellegéből adódóan ráfut a tetejükre. Rikító színű tetőfedést ne alkalmazzunk.

✓	AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK			
				
✗	VEGETÁCIÓ	KORCOLT FÉMLEMEZ	TERMÉSPALA	HULLÁMPALA
	MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK			
✗				
	FÉNYES CSEREPESELEMEZ	TRAPÉZLEMEZ	BITUMENES ZSINDELY	BETONCSERÉP
✓	AJÁNLOTT FALBURKOLATOK			
				
✗	CIKLOP	VAKOLAT	VEGETÁCIÓ	
	MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK			
				
	FÉMLEMEZ	BITUMENES ZSINDELY	ZSALUKŐ	MOSOTT KAVICS

5.4.7 ABLAKOK, AJTÓK, ÁRNYÉKOLÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük ezt.

A pincékre a kis ablaknyílások, de széles és alacsony ajtónyílások jellemzőek. Nyílászáróik fémből, vagy fából készülnek.

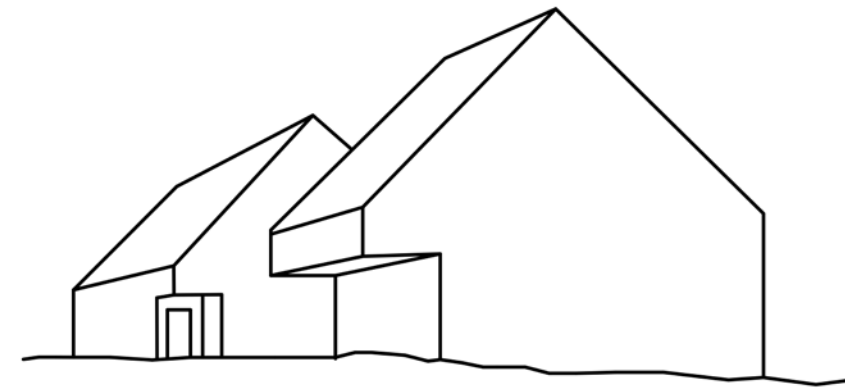
Itt a betörésállóságot egyszerűbb módokon biztosítják. Ez a fajta kialakítás párosulva a nyílások arányaival robosztusságot kölcsönöz a pincék homlokzatainak.

[78]
[79]
[80]
JELLEGZETES NYÍLÁSZÁRÓK PINCÉK
HOMLOKZATAIN
fotó: Grafit Műterem Kft.
fotó: Simon Orsolya

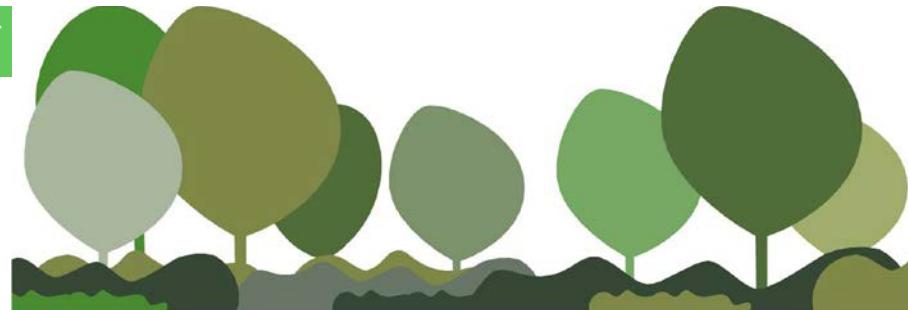
5.4.8 ELŐTETŐK

Apincék határozott, tömörszerű egységét csak a szükséges nyílászárók, azaz a bejárat ajtó és néhol egy-egy apró ablak bontja meg. A tornácot kortárs módon megidézhetjük a tömegből való kiharpással. Ezáltal nem törik meg pillérek a pincék robosztus, tömbökből építkező jellegét. Ezért ne építsünk elé és a homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, mert erőteljes, elemi jellegét elvesztené a pince. Előtetőnél a környezetbe illeszkedő színű anyagot használjunk, amely lehetőség szerint megegyezik a tetőfedés anyagával. Kerüljük a rikító színhasználatot.

5.4.9 KERÍTÉSEK

A pincés területeken nem jellemző a kerítések alkalmazása, hiszen a pincék mérete, utca melletti elhelyezkedésük nem indokolja ezt.

5.4.10 KORTÁRS PÉLDÁK

Eger és környéke különösképp bővelkedik szőlőültetvényekben, finom borokban, ahol egy pohár bor és a napsütötte lankák mellett tartalmas és pihentető kikapcsolódásban lehet része a környékre látogatóknak. Ostoros szintén szerencsés földrajzi elhelyezkedését tekintve: több kisebb, barátságos pincét találhatunk itt, így az alább felsorolt épületek is pozitív előképként szolgálhatnak a település borászati területeinek fejlesztésében, illetve tovább erősíthetik a környék karakterét.

[81]
[82] FÜLEKI BORÁSZAT, BODROGKERESZTÚR
HELYI ANYAGOK KORTÁRS HASZNÁLATA ÉS A
GAZDASÁGI ÉPÜLET TÁJBA ILLESZTÉSE
építész: Építész Stódió, Félix Zsolt, Fialovszky Tamás
fotó: Erhardt Gyula

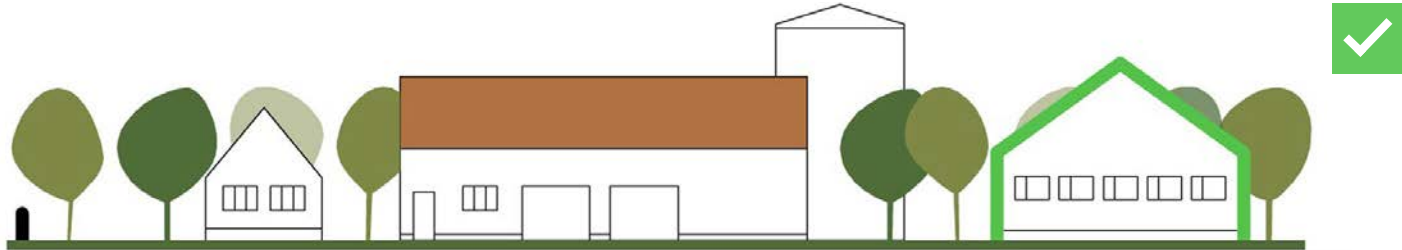
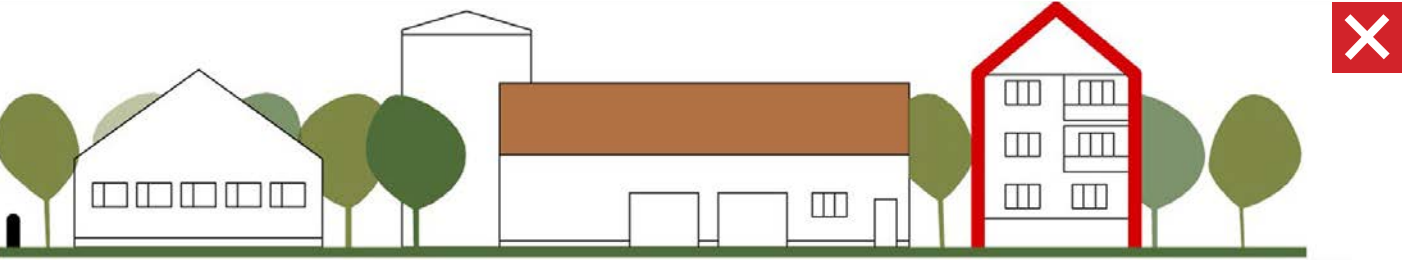
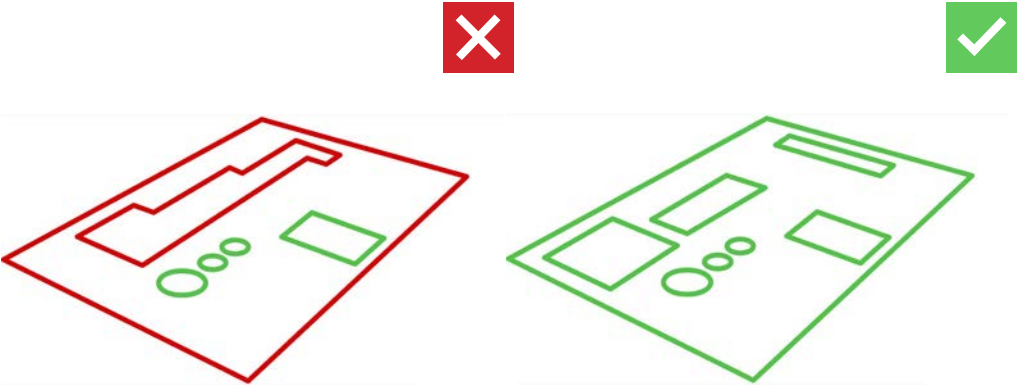
5.5 GAZDASÁGI TERÜLET

5.5.1 TELEPÍTÉS

A gazdasági területet övezetében a beépítés módja szabon álló. Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges. Két lakóépület kivételesen akkor helyezhető el, ha a telek szélessége lehetővé teszi, hogy a két lakóépület egy telken az utca mentén, az utca ritmusába illeszkedően telepíthető legyen. Túláságosan a telek hátsó részébe rendezett ház építése nem javasolt.

5.5.2 MAGASSÁG

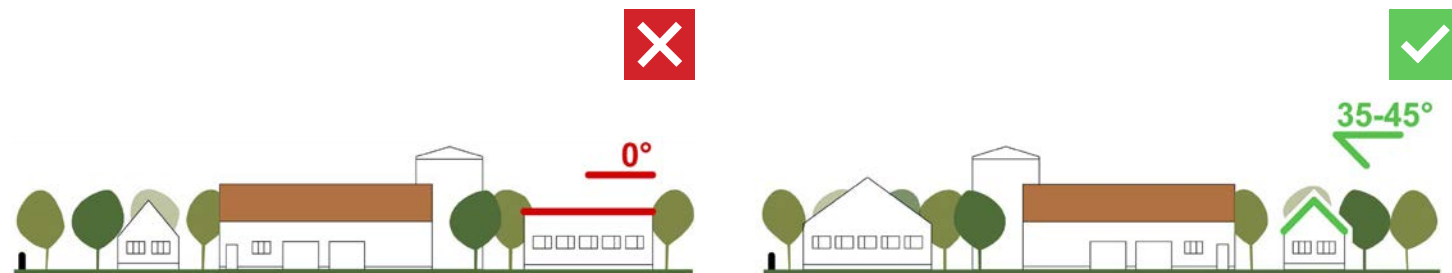
A gazdasági területek épületeinek magassága közel azonos. A meglévő házak, közé épülő új épületeknek hasonló magassággal kell épülniük mint környezetük. A túl magas házak ezen a területen nem célszerűek, kiemelkednek környezetükből, amely megbontja az egységes utcaképet. A megengedett építménymagasság: 7,5 m.

5.5.3 TETŐHAJLÁSSZÖG

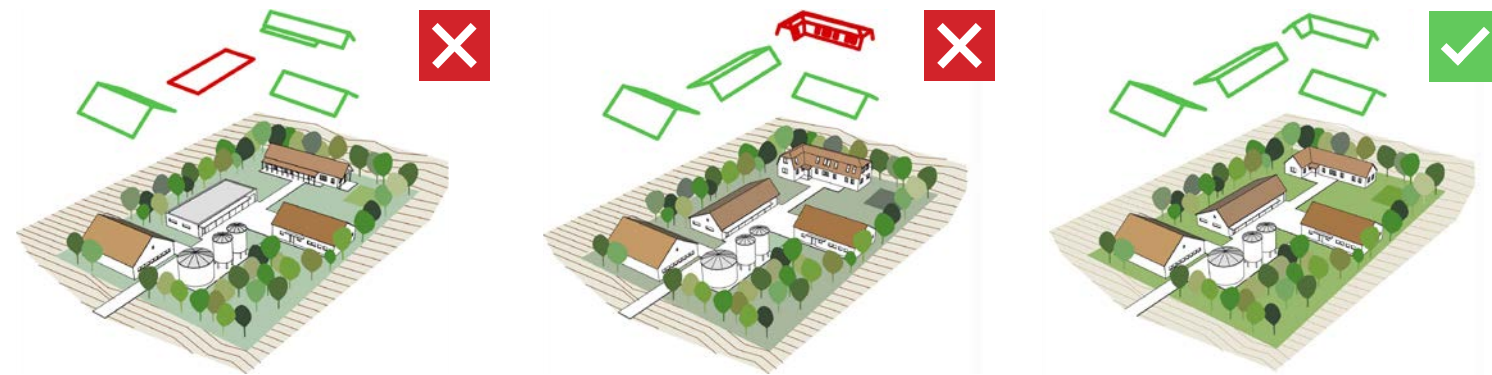
A gazdasági épületek tetőhajlásszöge azonos, így alakultak ki a jellegzetes utcaképek a hosszú házak homlokzataival. A lakóövezetben lakóépület kizárólag magastetővel épülhet, melynek hajlásszöge 30-45° közötti lehet. Háztartási méretű napenergiát hasznosító berendezés (napkollektor, napelem) a tetősíkba telepíthető.

A túl lapos hajlásszög nem kívánatos, csak úgy, mint a túl meredek tető sem.

5.5.4 TETŐFORMA

Ezen területnek meghatározó arculatát adják az egyszerű nyeregtetős házak magasított oromzattal valamint nyeregtetős, csonka kontyvetős házak. Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló, oromfalak nélküli tetőforma. „Manzard-tetős” épület nem építhető a falusias területeken.

5.5.5 HOMLOKZATOK

Gazdasági terület, ha belterületre esik, akkor javasolt a falusias anyaghasználat; ha külterületre, akkor elfogadhatóak a vakolat és kő mellett a modern minőségi anyagok is. Ebben az esetben a sávós fémlemez fedés a tetőfedésen kívül a falburkolatok anyagául is szolgálhat. Nyílászárók tekintetében a lyukarchitektúrát javasoljuk a nagy egybefüggő transzparens felületekkel szemben.

Az épületek homlokzatára szerelt bármínemű vezetékek, gépészeti szerelvény helyét – a kezelhetőség biztosításával – a vezetékek, a szerelvények, a csatlakozó dobozok esztétikus takarásával, lefedésével kell megoldani. A kapcsolószekrények és a dobozok formáját, színét, helyét az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva kell kiválasztani.

Ha lehetséges, több kisebb tömegből álljon össze az épület, ami jobban belesimul a tájba.

[83]

[84] OSTOROS BORÁSZATI ÜZEMEI
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.5.6 SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

A gazdasági területen megengedőbb az anyaghasználat. A színük és anyaguk által természetbe simuló modern, gazdaságos homlokzatok részítendők előnyben.

Tető anyagának érdemes választani a zöld vegetációt, vagy a sötétebb árnyalatú, szürkés, korcolt, tehát sávos fémlemez fedést, és hullámpalát ha az színében passzol a szomszédos természeti színekhez. Rikító színű tetőfedést ne alkalmazzunk.

Vakolt falfelületű gazdasági épületekhez jól illik az égetett hullámcserep. Lapostetős, vagy félnyereg tetős melléképületeken, amelyek nem lát-képvédelmi pontban helyezkednek el megengedhető a mintázat nélküli bitumenes lemez tetőfedés.

AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

VEGETÁCIÓ

KORCOLT FÉMLEMEZ

TRAPÉZLEMEZ

KERÁMIA HULLÁMCSERÉP

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES CSEREPESLEMEZ

BITUMENES ZSINDELY

BETONCSERÉP

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

KORCOLT FÉMLEMEZ

TRAPÉZLEMEZ

FA

VAKOLAT

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

BITUMENES ZSINDELY

ZSALUKÓ

ÉLÉNK SZÍNŰ FÉMLEMEZ

5.5.7 ABLAKOK, AJTÓK, ÁRNYÉKOLÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épület tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy milyen módon tesszük ezt.

A gazdasági területeken is alapvetően törekedjünk a lyukarchitektúrára a nagy üvegfelületek elkerülésére. Használjunk minőségi külső árnyékolást (pl. zsaluzia, ponyva).

Az ablakok kiosztása legyen egyszerű, figyelve a fal súlypontját.

Az ablak vagy épp tengelybe essen, vagy tudatosan legyen attól eltérő helyen. Tengelytől akár a kissé, egyenlő távolságban eltolt nyílások is diszharmonikus hatást kelthetnek.

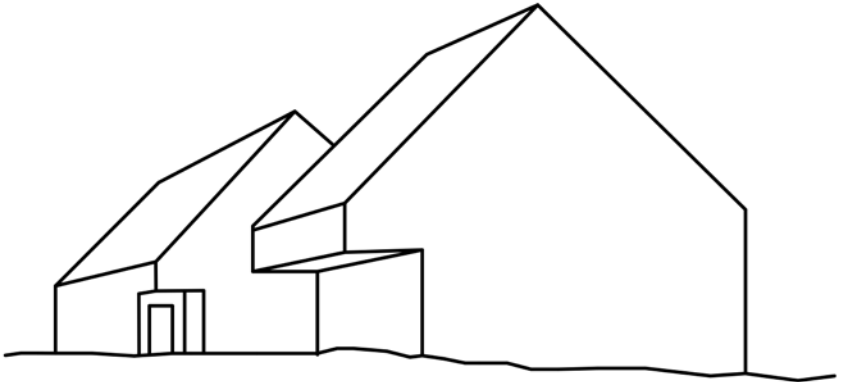

5.5.8 ELŐTETŐK

A tornácot akár gazdasági területen is megidézhetjük a tömegből való hosszanti kiharapással.

A múlt visszaidézésén túl ennek praktikus előnye lehet a teherszállító autók-ból való esőmentes ki-be rámolás helyszínének biztosítása.

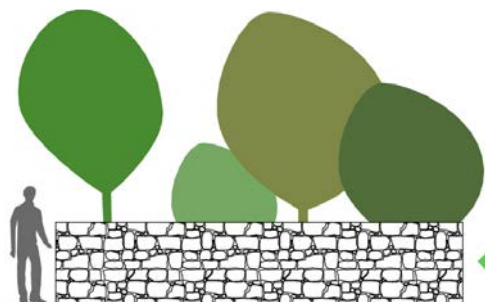
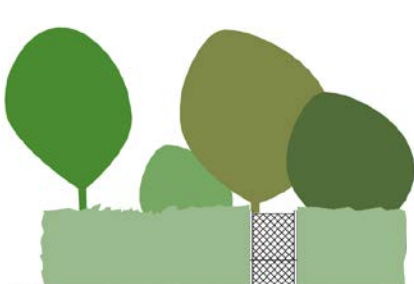
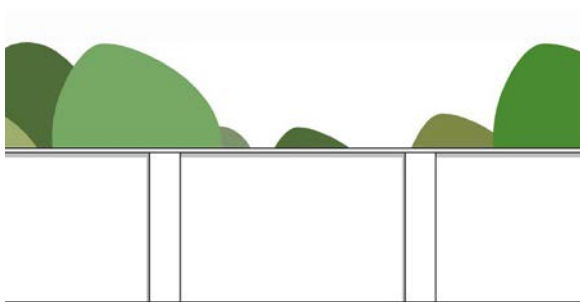
Előtetőnél a környezetbe illeszkedő színű anyagot használjunk, amely lehetőség szerint megegyezik a tetőfedés anyagával. Kerüljük a rikító színhasználatot.

[85] OSTOROS NOVA] BOR BT.
fotó: Simon Orsolya
[86] VAKOLT FELÜLET KŐ LÁBAZATTAL
fotó: Grafit Műterem Kft.

5.5.9 KERÍTÉSEK

A településkép szempontjából a kerítések kitüntetett szereppel bírnak, mivel az épületekhez hasonlóan horizontmagasságban „zárnak”, s mint vertikális „térfalak” erőteljesen jelennek meg az általunk érzékelt közterület határfelületeként. Ezért felépítésük, anyaguk, struktúrájuk, s áttörtségük fontos település karakter meghatározó elem. Gazdasági területen nyúlhatunk modernebb (fém) anyagokhoz, illetve nagyobb elemekből felépülő szerkezethez, de ügyeljünk arra, hogy ne legyen túlságosan kirívó, illetve illeszkedjen a település karakteréhez. Elsősorban függőlegesen struktúrált rendszerű kerítéseket építsünk vízszintes tagolás nélkül. Javasolt a sötét, elsősorban pasztell barna és zöld, esetleg szürke színek alkalmazása, míg kerülendők az élénk színek.

[87] OSTOROS BORÁSZATI ÜZEME
fotó: Grafít Műterem Kft.
[88] AUTOMATIZÁLT FÉM TOLÓKAPU
fotó: Grafít Műterem Kft., Felsőtárkány

5.5.10 KORTÁRS PÉLDÁK

Javasolt ezekre a területekre a tájba való minél jobb beleolvadás. Ezt az egyszerű tömegformálással és természetközeli anyaghasználattal lehet elérni. Ipari épületekről lévén szó legtöbbször nagy terekre és ezáltal nagy tömegre van szükség és meghatározó szempont a gazdaságosság, sok esetben az átalakíthatóság. Ilyen léptékben a telepítéssel és az anyagválasztással segíthetjük elő a tájba simulást.

[89] HAREN ÖKOLÓGIA FARM, HAREN, HOLLANDIA
építész: Onix Architects
forrás: <http://epiteszforum.hu/>

[90] GYÓGYNÖVÉNY-TERMESZTÉS, -SZÁRÍTÁS, -ÉRTÉKESÍTÉS, LÁTVÁNYTERV, KISVEJKE
építész: MOME építész hallgatói
forrás: <http://epiteszforum.hu/>

6 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA – UTCÁK, TEREK

Javaslatok a környezetalakításra

A településképet alapvetően meghatározzák a földrajzi elhelyezkedésből adódó természetes, vagy mesterséges jegyek, az épületállomány és a hozzá tartozó építmények, valamint a település szabadtereinek jellege, állapota és kialakítása. Ebben a fejezetben a legutóbbival foglalkozunk, azaz a szabad terekkel. Ide tartoznak az utcák, a telkek utcafrontjai, a kertek, valamint a település közösségi terei, fontosabb közterületei. Megjelenésüket és használati értéküket pedig nagyban befolyásolja a terep kialakítása, az anyaghasználat, a növényalkalmazás.

[91] OSTOROS LÁTKÉPE
fotó: Tunnel Kft.

6.1 AZ EGRI ÚTI LAKÓPARK

Az Egri úti lakópark Ostoros speciális területe, melyen megfigyelhető a modern kori beépítések számos jellemzője. Míg a korábbi századokban a települések jellemzően a völgyekbe épültek, ahol a domborzat inkább támogatta a beépítést, ezáltal a domborzathoz alkalmazkodó és a völgyek vonalát, irányát követő utcák jöttek létre, addig az utóbbi évtizedekben az újonnan kiszabályozott lakóterületeken dominálnak a geometrikus vonalvezetésű utcák, valamint az építetők igények közt a falusi életformához igazodó, praktikusan használható –elsősorban gazdasági funkciójú- udvar helyett előtérbe került szempontként a jó kilátás, valamint a gazdasági udvar és haszonkert helyett a dísz- és pihenőkert. Ez megfigyelhető az Egri úti lakóparkban is. Az Egri úttól Dél - Nyugatra fekvő első ütemben beépített területen már benépesültek az utcák, de az Észak keleti oldalon található Tópart lakópark fejlődésének elején tart, lehetőség van arra, hogy a kialakuló utcakép harmonikusan formálódjon a jövőben.

Legyen szó akár szabadon álló, akár zárt sorú beépítésről, az utcakép rendezett megjelenése szempontjából kiemelt figyelmet kell fordítani az alábbiakra:

- tereprendezés kialakítása
- vízelvezető árok kialakítása
- burkolat – zöld arány az utcafronton
- növényalkalmazás, utcafásítás

[92] EGRI ÚTI LAKÓPARK I. ÜTEME
DNY -I OLDAL
fotó: Tunnel Kft.

[93] EGRI ÚTI LAKÓPARK II. ÜTEME
ÉK -I OLDAL
fotó: Tunnel Kft.

TEREPRENDEZÉS

Az utcák és a terep lejtésének függvényében változik a szükséges tereprendezési igény, és általánosságban elmondható, hogy minél markánsabb szintkülönbségeket kell kezelni, annál többféle megoldással találkozhatunk. Az utcafronti tereprendezésnek meg kell felelnie a funkcionális igényeknek, úgy mint személy és gépjármű közlekedés biztosítása, csapadékelvezetés, kerítés kialakításának lehetővé tétele.

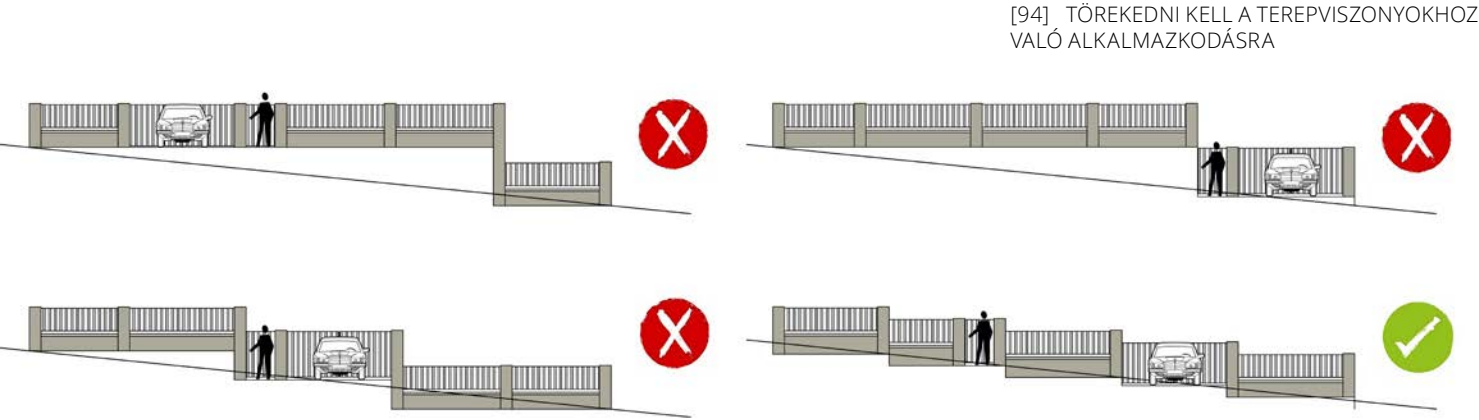
A lakóépületek elhelyezése és a földszinti padlóvonal szintjének és a garázs szintjének meghatározása alapvetően kihat az utcafront képére, mivel megszabja a térfalak épített környezethez – jelen esetben az utcához – való viszonyát. Az épület csatlakozó szintjeinek megfelelő megválasztása lehetővé teszi a szélsőséges tájépítészeti eszközök használatának mellőzését.

Cél, hogy elkerülhetőek legyenek a magas támfalak, meredek rézsűk és a nehezen fenntartható, ráadásul nyáron nagymértékben felmelegedő és ipari hangulatú flórakosár támfalak, a pincszinti garázsok megközelítését szolgáló meredek és nehezen használható rámpák. A harmonikusan terepre illesztett házak sora megalapozza az egységes és rendezett utcakép kialakításának lehetőségét.

Az előírt nagyméretű előkertek elsősorban a szellős, zöldfelületek által dominált utcakép kialakítását szolgálják, ezért javasoljuk azokat elsősorban átmeneti térként kezelni az utca és a privát szférát jelentő ház közt, mely alkalmas

arra, hogy az ide ültethető növényekkel feloldja az épület tömbjének látványát. Nem javasoljuk az előkert drasztikus és kényszeres vízszintes kialakítását azokon a helyeken, ahol a természetes domborzat erősen lejt, mivel a telkenként eltérő megoldások tagolt, rendezetlen utcaképhez vezethetnek. A természetes lejtéshez alkalmazkodó előkert és utcafront megfelelő növénykiültetéssel egységes és barátságos környezetet teremthet.

[95] JELENTŐS SZINTKÜLÖNBBSÉGEK A LAKÓPARK TÓ FELŐLI RÉSZÉN
fotó: Tunnel Kft.

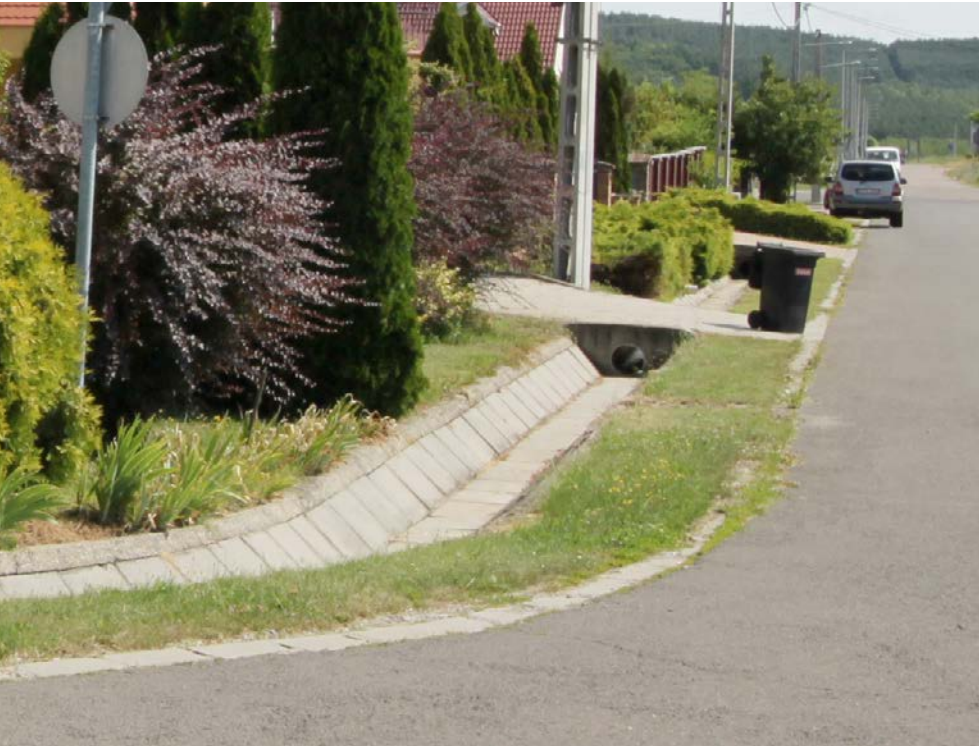

CSAPADÉKKEZELÉS

A lakópark Észak-keleti oldalán nyílt, betonelemekkel burkolt árkok és folyókák hivatottak elvezetni a csapadékot. Jellemző, hogy ezeknek nem csak az utcán, az útpályán képződő csapadékot kell befogadniuk, hanem telken belülről is ide vezetik a vizet. Semmiképp sem támogatandó az a megoldás, amikor a telken belül, vagy a házon képződő csapadékvíz műanyag csövön, vagy beton folyókán keresztül vezetik az utcára, legyen az felszínen vezetve, vagy felszín alatt. Településökológiai szempontból előnyös és hosszú távon a fenntarthatóságot szolgálja, ha a csapadékvíz nem elvezetik, hanem helyben kezelik. Ennek egyik módja lehet az esővíz tárolása és kiöntözése, a másik a szikkasztás. Ugyanígy cél lenne, hogy – ahol az utcák szélessége lehetővé teszi a közterületi árkok kialakítása is tegye lehetővé a csapadékvíz helyben történő elszivárgását. Erre jó megoldás lehet, ha az árok tömör betonelemek helyett rácsos megtámasztást kap a fenékén és az oldalán, ahol pedig nagyobb az árok esése, ott a lefolyást lassító fenékküszöbök kiépítése is hasznos megoldás lehet, hiszen tovább helyben tartják a vizet, ezáltal a hirtelen lehulló csapadék elvezetése időben el tud húzódní, a befogadó csatornának és tározónak nem egy rövid idejű, de nagy intenzitású terhelésnek kell eleget tenni.

[96] [6] AZ UTCAI VÍZELVEZETŐ FOLYÓKÁK VESZIK FEL A TELKEN BELÜLI CSAPADÉKOT IS
fotó: Tunnel Kft.

[97] A BURKOLT ÁRKOK NEM TESZIK LEHETŐVÉ A CSAPADÉK ELSZIKKADÁSÁT
fotó: Tunnel Kft.

BURKOLAT – ZÖLDFELÜLET ARÁNY AZ UTCAFRONTON

Nem javasoljuk a gépkocsi tárolásnak alárendelt utcafront és előkert kialakítását és a rendelkezésre álló felület nagyarányú burkolását, mivel így biológiailag inaktív, gyorsan felmelegedő felületek jönnek létre. További negatívum az ilyen felületek esetében, hogy a burkoláshoz használható – jellemzően beton alapanyagú – kövek nagy választéka miatt tarka, tagolt utca-kép alakul ki. A gépjárművek tárolását javasoljuk telken belül megoldani és az utcán a szükséges minimális számú gépkocsi bejárat kialakítani, a lehető legnagyobb zöldfelületek mellett.

[98] TÚLZOTT MENNYISÉGŰ BURKOLAT
fotó: Tunnel Kft.

[99] DOMINÁNS ZÖLDFELÜLETEK - KELLEMES ARÁNYA
fotó: Tunnel Kft.

Elterjedten alkalmazott módszer, hogy a zöldfelületek fenntartásigényét elkerülendő, az utcafronti felületeket folyami kavicssal, vagy zúzottkővel terítik be, mivel az nem igényel öntözést, nyírást és az egyszeri bekerülési költsége is alacsonyabb. Ezek a felületek azonban sok esetben nem oldják meg a fenntartási problémákat sem, mivel idővel a szálló portól, falevélről, kaszáléktól feldúsul a szemcsék közt a szerves anyag, ami talajképződéshez vezet, vagy egyszerűen a kavics keveredik az altalajjal, ha nem kerül be elválasztó réteg. Ebben a talajrétegben már meg tudnak gyökerezni a gyommagvak, melyek esős időben kikelnek, így rendezetlen képet mutatnak, majd nyáron elszáradnak, mivel a talaj víztartó képessége kicsi.

Súlyosabb probléma, hogy a kavics felület a naptól átmelegszik és a hőt folyamatosan sugározza vissza, így a környezet klímájára is negatív hatással van. Az Egri úti lakóparkhoz hasonló kertvárosias lakóterületek azért jönnek létre, hogy a városok túlépítettségének, burkoltságának káros hatásaitól távol élhessenek, akik ide költöznek, az ilyen kavicsozott felületek azonban éjszaka is sokáig sugározzák vissza a hőt, túlzott párologtatásra kényszerítik, ezáltal szárítják az altalajt. A nagyméretű szőrt burkolatú felületek tehát mind esztétikai, mind településökológiai szempontból nemkívánatosnak tekinthetők.

[101] A TÚLZOTT BURKOLÁS, A CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉSE ÉS A KAVICSTERÍTÉS FELBORÍTJA A TALAJ TERMÉSZETES VÍZHÁZTARTÁSÁT
fotó: Tunnel Kft.

[100] A KAVICSTERÍTÉS GAZOSODIK ÉS FELFORRÓSODIK A NAPON
fotó: Tunnel Kft.

UTCAFÁSÍTÁS

A lakópark geometrikus, tervezett utcaszerkezete rendezettséget sugall, ugyanakkor az épületállomány sokfélesége és sokszínűsége mégsem eredményez egységes utcaképeket. Az utcák térfalait azonban ki lehet egészíteni egy olyan elemmel, mely biztosítja a rendezettséget, kellemesebbé teszi a közterületeken tartózkodást és pozitív ökológiai hatásai vannak: a lakópark utcáin egységes fasorok ültetését javasoljuk. Ahol a közművek lehetővé teszik, ott kialakítható akár kétoldali fasor is, ahol erre nincs lehetőség, ott egyoldali fasort javasolunk. Ezáltal csökkenne az utcaképben a légvezetékek és azok oszlopainak dominanciája, valamint az épületállomány sokféleségéből és sokszínűségéből adódó rendezetlen érzet. A fasorok további pozitív hozzáadéka az árnyékvetés, mely mind az utcán sétáló gyalogosok számára előny nyáron, mind a parkoló gépjárművek számára.

A légvezetékek környezetében alacsony törzset és lombkoronát nevelő útsorfák ültetése javasolt:

- Gömbjuhar (*Acer platanoides 'Globosum'*)
- Virágos kőris (*Fraxinus ornus*)
- Berkenyék (*Sorbus sp.*)
- Galagonyák (*Crataegus sp.*)
- Díszcseresznyék (*Prunus serrulata*)
- Kínai díszkörte (*Pyrus calleryana 'Chanticleer'*)
- Hússzínű vadgesztenye (*Aesculus x carnea*)

Színes lombú fák ültetését sorfaként nem javasoljuk.

[102] UTCAFÁSÍTÁS KÜLFÖLDI PÉLDÁN
Ron Beitler: Lower Macungie

[103] UTCAFÁSÍTÁS KÜLFÖLDI PÉLDÁN
Elverson Borough

NÖVÉNYALKALMAZÁS A KERTEKBEN

Jelenleg mind az utcafrontokon, mind a kertekben dominálnak a tuja és hamisciprus fajok és fajták. Ezek ültetését a színes lombú növényekhez hasonlóan szoliterként: önmagában érvényesülve, vagy kisebb dekoratív csoportban ültetve javasoljuk. Elsősorban belátásgátlás céljából ültetik ezeket, hogy az illetéktelen szemek elől takarják a kertet, teraszt. Fontos azonban mérlegelni, hogy az év minden szakában használják-e az adott területet, hiszen a lombhullató növények vegetációs időszaka, amikor lombjukkal takarnak egybeesik a kerthasználat idejével, így ugyanazt a funkciót tudják betölteni, mint az örökzöldek nagyobb változatosság mellett, úgy hogy közben megjelenésük sem tájidegen.

Tuja, vagy hamisciprus ültetését utcafronton sövényként, vagy „fasorként” nem javasoljuk.

[105] LOMBHULLATÓK ÉS ÖRÖKZÖLDEK KIEGYENSÚLYOZOTT ARÁNYA
fotó: Tunnel Kft.

[104] KERÜLJÜK AZ ÖRÖKZÖLDEK KIZÁRÓLAGOS ALKALMAZÁSÁT! LOMBOS CSERJÉKKEL, ÉVELŐKKEL KIEGÉSZÍTVE A KERT ÉS AZ UTCAKÉP IS HARMIÓNIKUSABB KÉPET MUTAT.

fotó: Tunnel Kft.

A hagyományos falusi kertekben elsősorban a gyümölcsfák jelentek meg, de a lakópark nem tekinthető hagyományosnak, itt a kertek elsődleges funkciója a pihenés és a díszítés. Jelenleg a kertek többségében nem található fa. A fás szárú növényállományt oszlopos örökzöldek, alacsony virágos cserjék, formanövények és gyümölcsfák alkotják, melyek többnyire nem nőnek túl a lakóépületek ereszmagasságán. A kellemesebb mikroklíma és a nagyobb biológiai aktivitás, valamint esztétikai okokból javasoljuk nagy, vagy közepes méretű díszfák ültetését, melyek árnyékukkal a kertek használati értékét is növelhetik, valamint csökkentik a légkondicionáló berendezések szükségét. Emellett további pozitív esztétikai hatásuk, hogy az épületek sorát tagolják, képesek kedvezőtlen összelátásokat megszüntetni és hatékonyan oldják a tetőidomok síkjaiból és a falszínek sokszínűségéből adódó geometrikus tobzódást.

6.2 FALUSIAS LAKÓTERÜLETEK

Ostoros község területének legnagyobb százalékát falusias lakóterületek alkotják. A házak kevés kivételtől eltekintve utcafronton állnak, előkert nincs, az udvar elsősorban a gazdasági és közlekedési funkciókat szolgálja, különös tekintettel a gépjármű tárolásra. Ilyen adottságok mellett különösen fontos az utcai zöldfelületek kialakítása, hiszen az utcaképbe az épületek mellett ezek szólhatnak bele. Meghatározó az árkok kialakítása, valamint az útpálya és a járda közti zöldfelület növényhasználata.

[106] OSTOROS FŐUTCÁJA AZ EGRI ÚT ÉS A PETŐFI SÁNDOR ÚT
fotó: Tunnel Kft.

ÁRKOK ÉS HIDAK

Az árkok elsődlegesen funkcionális létesítmények, melyeknek el kell látniuk feladatukat: be kell fogadni az útpályán és a járdákon képződő csapadékot és a helyben el nem szikkasztható felesleget el kell vezetni, mindezt fenntarthatóan, hosszú távon kell tudni biztosítani. Javasoljuk a zöld árkok kialakítását, melyek mesterséges stabilizálásához a tömör beton elemekkel szemben előnyben kell részesíteni a rácsos, vízáteresztő megoldásokat.

Az árkokon átvezető hidak rendszerint beton tartószerkezetűek. Vagy beton gerendák alkotják, az árkon keresztben egymás mellé fektetve, vagy beton cső áteresszel kialakítva. Ezek rendszerint burkoltak, vagy földtakarással és gyesítéssel zárták le őket, de sok helyen előfordul – elsősorban a betongerendás szerkezetnél –, hogy a tartószerkezetet semmi nem takarja, így az ki van téve az időjárás és a használat igénybevételeinek. Ezek a bejárók rendezetlen képet mutatnak. Javasoljuk a bejárók utca szinten történő egységes kezelését és egységes burkok kialakítását.

Nem javasoljuk a házak teljes utcafronti szakaszán az árok fedését parkolók kialakítása céljából, mivel így a szikkasztó képesség csökken és vízvezetési, befogadási problémákhoz vezethet. Az árkok befedése csak a gépkocsi bejáró kapu megközelítésének biztosítása céljából támogatható.

[107] SZIKKASZTÓÁROKBURKOLATLANHÍDDAL
fotó: Tunnel Kft.

[108] BURKOLT ÁROK RENDEZETT, EGYSÉGES BEJÁRÓKKAL
fotó: Tunnel Kft.

NÖVÉNYALKALMAZÁS

Az utcai növénykiültetések közt sok helyen megjelentek a tuják és hamisciprusok, melyeket sorba, vagy sövényként ültettek a tulajdonosok. Ezek a kiültetések idővel falként zárnak az utcán, rontva a térérzetet és kizárják a homlokzatokat az utcaképből. A Szechenyi István úton sok helyen megfigyelhetők még a homlokzatok előtt az utcára kihelyezett padok, melyek a lakók társas érintkezését szolgálták. A telepített tuja falak ezzel szemben a homlokzatokat és az előttük húzódó járdaszakaszt teljesen elzárják, ami épp ellentétes a padok által szimbolizált nyitottsággal és társas érintkezésre irányuló igénnyel.

Hagyományosnak tekinthetjük az utcára telepített gyümölcsfákat – elsősorban cseresznyét- és a fák alá ültetett virágos dísnövényeket: rózsákat, liliomokat, nősziromokat, egyéb évelő és egynyári dísnövényeket. Javasoljuk a hagyományos növényhasználat alkalmazását az utcafrontokon.

A lakóépületek kertjei a településképi kialakításában kevésbé vesznek részt, mivel az utcafronton és oldalhatáron álló épület a hátsókertek nagy részét takarja, azonban az oldalkertek látványa meghatározó lehet. Ahol melléképületre lehet rálátni és a gépkocsi mozgás lehetővé teszi, javasoljuk a melléképületek növényrel történő takarását.

[109] HAGYOMÁNYOS UTCAKÉP: GYÜMÖLCSFA SOR ÉS PAD MARADVÁNYA A HÁZ ELŐTT
fotó: Grafit Műterem Kft.

[110] ÖRÖKZÖLD FAL MÖGÉ ZÁRT HÁZAK
[111] KOSSUTH LAJOS TÉR
fotó: Tunnel Kft.

6.3 KIEMELT JELENTŐSÉGŰ
KÖZTERÜLETEK

Kossuth Lajos tér

A Kossuth Lajos tér a település főtere, így a legtöbb ideiglenes, vagy állandó funkciót betöltő közösségi szabadtér, mely az itt lakók számára meghatározó jelentőségű. Megtalálható itt a játszótér, a háborús emlékmű, borospincék és az Önkormányzati Hivatal épülete mellett sok minden más is. Jelenleg egy fejlesztésre váró terület, mely számos megoldandó feladatot és számos lehetőséget rejt magában. Mai megjelenése elsősorban közlekedési felület, három út Y alakú elágazása, fókuszpontjában a háborús hősök emlékművével. Elgondolkodtató lenne a forgalomcsillapítás megvalósítása és a gyalogos prioritást hangsúlyozó burkolati architektúra kialakítása. A jelenlegi lépcsők, melyek a csomópontból az emlékműhez, valamint a hivatalhoz vezetnek jelenleg bizonytalanul állnak a térben, mivel az alsó érkezési pontjuk az útpályához csatlakozik, ami akaratlanul is funkcionális ellentmondást ébreszt a szemlélőben. Egy más minőségű burkolat és a csomópont járdaszintbe emelése, ami hangsúlyozza itt a gyalogos közlekedés prioritását, képes lenne megteremteni a főtér jelleget, amit megfelelő növényalkalmazással tovább lehetne fokozni.

Az emlékmű mögötti ágyásba a jelenlegi boróka kiültetés mellé javasoljuk virágos növények ültetését, valamint szükséges lenne egy háttér képző cserjeültetés, mely kiemelné a műkö táblákat és eltakarná az emlékhely és a hivatal épülete közt parkoló gépjárműveket.

Egyedi elem a hivatal környezetében a borospince a dombra vezető lépcsővel. A lépcsőt előnyös lenne magasabb minőségű burkolattal ellátni, mely a hely reprezentatív jellegét jobban tükrözné. A lépcső tetején hangulatos kilátópont és találkozóhely kialakítására nyílna lehetőség, melyhez a fenti pincék adnának megfelelő háttérrel, a fejlesztés pedig motivációt jelenthet a pincetulajdonosok számára saját környezetük rendbentartásához.

A Kossuth Lajos tér csatlakozó felületein – elsősorban a Gárdonyi utca és a Dobó István utca felől – fasor telepítése tenné rendezettebbé az utcaképet. A tér reprezentatív jellegével szemben a hivatal hátsó udvarának gazdasági jellege, valamint a mellette található hangárszerű épület mutat kontrasztot, melyet megfelelő növénytelepítéssel fel lehetne oldani.

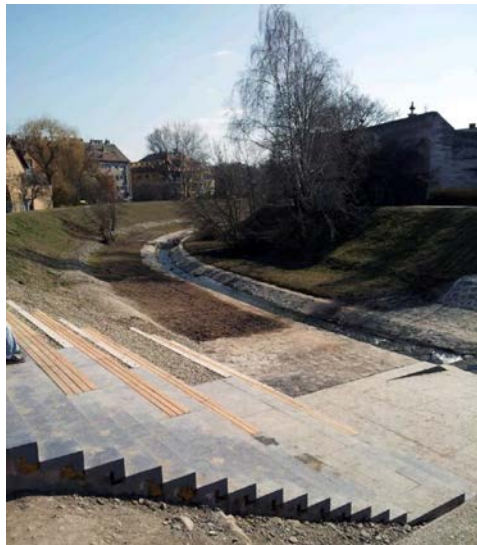
[112] BORPINCÉ A TELEPÜLÉS FŐTERÉN
fotó: Tunnel Kft.

[113] AZ ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL MÖGÖTT
FASOR ÜLTETÉSÉT JAVASOLJUK
fotó: Tunnel Kft.

A játszótér a Kossuth Lajos tér legkisebbeknek szóló szelete, melytől a településközpont igazán közösségivé válik, a legfiatalabb generáció felé is nyitva. Az itt található fák árnyékot adnak, a padok biztosítják a kísérők számára a leülési lehetőséget. A játszótér hangulatát fokozza a patak közelsége.

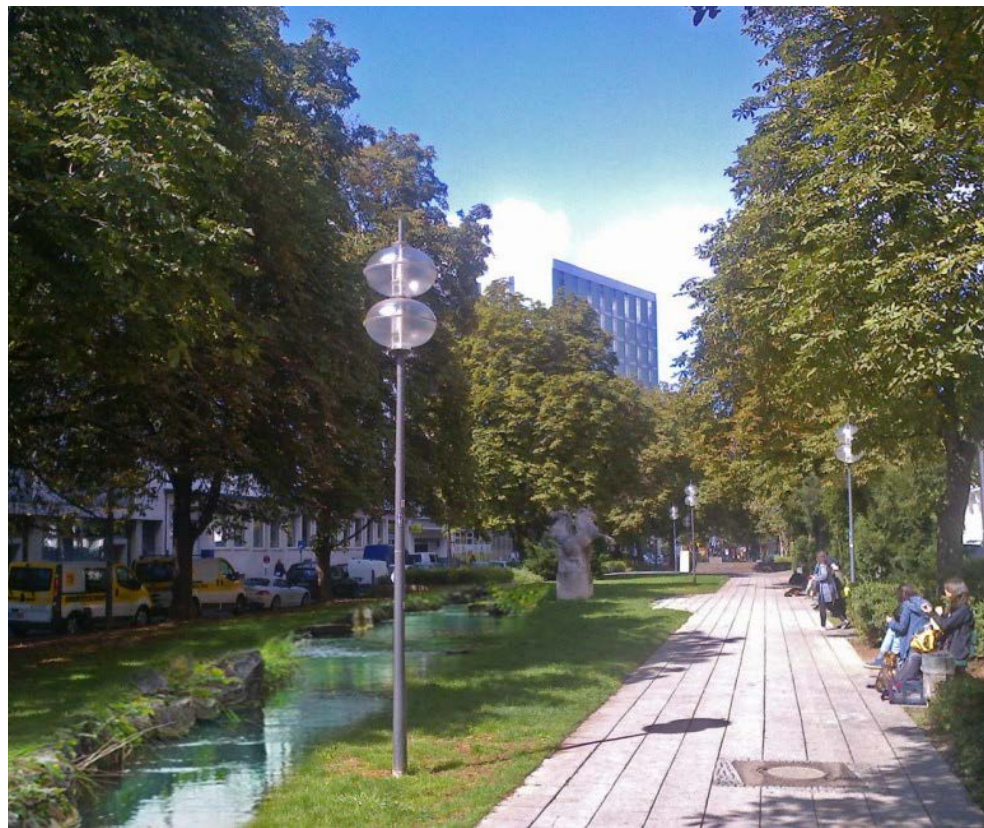
A patak a tér hangsúlyos eleme, mely azonban számos kiaknázatlan lehetőséget tartogat még. Jelenleg betonozott mederben, a környezetével korlátozott kapcsolatot teremtve szeli ketté a főteret a vízfolyás, a hely azonban rendelkezésre állna ahhoz, hogy bekapcsolódjon az itt lakók életébe és a megfelelő keresztmetszet és átfolyás biztosítása mellett kialakulhasson a partján egy olyan pihenőhely, mely több korosztály számára biztosít találkozási pontot. Magyarország határain belül és külföldön is rendelkezésre állnak már példák, hogy lehet közelebb vinni a közösségi tereket használó lakosokat a települést átszelő patakhhoz és az árvízvédelmi és ökológiai szempontok figyelembevételével fejleszteni a kisvízfolyások környezetét.

[114] BÜKKÖS PATAK PARTJA SZENTENDRÉN
NovákL. - forsquare.com

[116] PATAKPART REVITALIZÁCIÓ KONCEPCIÓJA
MÜNCHENBEN
Jutta Höcht-Stöhr : Evangelische Stadtakademie – München

[115] JÁTSZÓTÉR ÉLÉNK SZÍNŰ KERÍTÉSE
fotó: Tunnel Kft.

A TEMETŐ KÖRNYEZETE

Az Egri út mellett található Ostoros temetője, frekventált helyen, a települést átszelő legfőbb átmenő forgalmat bonyolító út mellett. A bejáratától jó kilátás nyílik a szemközti domboldalra, ami megfelelő háttérrel biztosít a létesítménynek, de az út felőli oldalon funkcionális szempontból nem előnyös a szomszédos játszótér, melyet optikailag semmi nem választja el a temetőtől. Javasoljuk a közös kerítésszakasz mellett sövény telepítését, mely biztosítja a merőben eltérő használatú területek szeparálását. A bejárat másik oldalán trianoni emlékmű található, melynek környezetrendezése még feladat. Itt célszerű háttérrel képző növényültetés kialakítása, valamint az emlékmű előterében a reprezentativitást fokozó virágkiültetés telepítése és a kényelmes megközelítést és a megemlékezések során a gyülekezést, esetleg pódium felállítását lehetővé tevő burkolt terület kialakítása.

A temető környezetének további fejlesztése során javasoljuk a parkoló rendezését és lehetőség szerint fásítását is.

[117] TEMETŐ ÉS JÁTSZÓTÉR KAPCSOLATA
[118] TEMETŐ PARKOLÓJÁBA JAVASOLT
UTCAFÁSÍTÁS
fotó: Tunnel Kft.

6.4 A BORÁSZAT – IPARI LÉTESÍTMÉNY A TELEPÜLÉS KÖZPONTJÁBA ÉKELŐDVE

A szőlő termesztés és a bor készítése évszázadok óta meghatározza a környék életét. Novaj felől Ostorosra érkezve a pincesor, ami az idelátogatót fogadja és a település főteréül szolgáló Kossuth Lajos téren is megtalálhatók a hagyományos és kevésbé hagyományos pincék is. Mégis idegen kissé a nagyipari borászati létesítmény az Ostoros-patak völgyében ennyire közel a központhoz. Ugyan a régi településmag felől nem nyílik rálátás az üzemi létesítményre, de a Dobó István utcán haladva egyre inkább meghatározó látvánnyá válnak a tartályok a barakk jellegű, hullámpala fedésű épület és a kék hullámlemez fedésű szín. A modern ipari létesítmény megjelenése nem azt a harmóniát árasztja, mint a hagyományos szőlőtermesztéshez kapcsolódó, hegyoldalba vájt családi pincék, sokkal inkább tájidegen elemként uralja a kilátást. Javasoljuk a Dobó István utca mentén fasor telepítését, mely segít az utcaképet harmonikusabbá tenni és térfalat ad az utcának, részben kizárva a borászat tartályainak látványát.

[119] BORÁSZAT A TELEPÜLÉS KÖZPONTJÁBAN
fotó: Grafít Műterem Kft.

6.5 AZ OSTOROSI-VÍZTÁROLÓ

A víztárolót elsősorban azért hozták létre, hogy a hegyekből lezúduló csapadékot vissza tudják tartani, ezáltal tehermentesítve a település csapadékcatornáinak rendszerét a hóolvadás, vagy az intenzív esőzések alkalmával. A csapadékkezelési funkció mellett azonban a jövőben kiegészülhet rekreációs szerepkörrel is, hiszen a települési zöldfelületi és ökológiai rendszer fontos, fajsúlyos eleme. Az ember mindig is vonzódott a vízpartokhoz. Különösen fontos ez az utóbbi években mind gyakrabban előforduló szélsőséges időjárású időszakok alkalmával, amikor egymást váltják nyaranta a monszunszerű esőzések és a forró időszakok. Ezekben az időszakokban szívesen használják ki a vízfelületek kondicionáló hatását. A tó bevonása a település rekreációs zöldfelületeinek rendszerébe hatással lesz a lakosok közérzetére, a településhez fűződő viszonyára, valamint a környező ingatlanok értékére is. Az igények kielégítése végett célszerű a tó partját minél nagyobb felületen feltárni, biztosítani a körüljárhatóságot és a vízfelszín megközelíthetőségét akár pallós ösvényekkel, vagy stégekkel. A víztároló fogadóterületén javasoljuk pihenőterület kialakítását, ahol elérhet fedett esőbeálló, kerékpártároló, ülőbútorok és akár játszóeszközök, valamint sütőfőzőhely is. A vízpart megközelítése jelenleg meredek, köves-földes úton lehetséges, mely nem biztosít kielégítő kapcsolatot a településsel. A rekreációs terület fejlesztésével egyidőben a megközelíthetőség javítása is meg kell, hogy valósuljon.

[120] A VÍZTÁROLÓ LÁTKÉPE A GÁT IRÁNYÁBÓL
fotó: Tunnel Kft.

[122] MINTA: STÉG A FELSŐTÁRKÁNYI TÓ KÖRÜL KIALAKÍTOTT REKREÁCIÓS TERÜLETEN
fotó: Tunnel Kft.

[121] A TÓ MEGKÖZELÍTHETŐSÉGE FEJLESZTÉST IGÉNYEL
fotó: Tunnel Kft.

6.6 A TELEPÜLÉS KAPUI

Eger felől érkezve a mezőgazdasági területek közt az út mellett álló fészület fogadja az Ostoros felé tartó utast, majd kevéssel később beér a település belterületére az Egri úti lakópark két ütemében épülő kertvárosias területek között, ahol jelenleg rendezetlen a térfal, nem egységes az utcakép. Ezen a szakaszon egy egységes, rendezett fasor megfelelő kísérője lenne az útnak és méltó felvezetője a településnek.

Novaj felől a baloldali borospincék vezetnek fel a település bejáratát, melyek névjegyként is szolgálnak és iránymutatást is adnak Ostoros identitásával kapcsolatban. Ezt követően a jobb oldalon fiatal hársfasor kíséri az utat az első lakóházakig. Ebből az irányból a település kapuja megelőlegezi a bizalmat a falu egészére nézve.

[124] EGER FELŐL KŐKERESZT FOGADJA AZ ÉRKEZŐT
fotó: Tunnel Kft.

[123] PINCESOR OSTOROS NOVAJ FELŐLI KAPUJÁNÁL
fotó: Tunnel Kft.

Az elmúlt évtized hozadéka a települések bejáratánál a szabványos településnév tábla mellett további információs, vagy a település nemzeti, nemzetiségi, vagy egyéb identitását bemutató táblák kihelyezése. Ostoroson Novaj felől érkezve összesen három oszlopon számos tábla fogadja az utazót:

- a szabvány helységnévtábla, kiegészítve egy „Európai falu” táblával
- Egy “Köszöntjük Ostoroson!” tábla, alatta egy kiegészítő tábla, mely tudatja, hogy a településen polgárőrség működik, valamint

- egy rovásírásos helységnévtábla
Ezen táblák némelyikének kihelyezése azért történt, hogy jó benyomást tegyen az érkező vendégre, de a bejárat képét ez a mennyiség már zavarossá tudja tenni, így a jó szándék éppen a fordítottját eredményezheti. Javasoljuk a tájékoztató, nem szabvány, vagy jogszabály által előírt táblákat egy csoportba, egy oszlopra tenni, lehetőleg megfelelő távolságot tartva a helységnévtáblától, vagy akár a tartalmukat egy táblán egyesíteni és azt úgy kihelyezni, hogy a helységnév táblát követően az autósnek megfelelő idő álljon rendelkezésére a tartalmakat befogadni. Ezáltal elkerülhető lesz a jelenlegi táblatobzódás pozitív szándékkal ellentétes, zavaró mellékhatása.

[125] ÚJONNAN TELEPÍTETT HÁRSFA SOR ÉS TÁJÉKOZTATÓ TÁBLÁK OSTOROS “KAPUJÁBAN”
fotó: Tunnel Kft.

6.7 UTCABÚTOROK A TELEPÜLÉSEN

A település utcabútorokkal történő ellátottsága hiányosnak mondható. Ülőbútorokkal elsősorban a játszótéren találkozhatunk, de azok között is van kivétel, hiszen az Egri úti lakóparkban található játszótéren semmilyen utcabútor nem található.

Hulladékgyűjtőből is kevés található. A lakosokat dicséri, hogy ennek ellenére kevés helyen látható szemét az utcákon.

Az autóbusz várók nem egységesek a településen belül és hiányos az ellátottságuk ülőhellyel.

Javasoljuk az utcabútorok és berendezések fejlesztését az alábbi szempontok szerint:

- A közösségi területeken egységes megjelenésű padok kihelyezése a buszmegállóba, a közintézmények környezetébe és az emlékművek, emlékhelyek környezetébe
- Egységes megjelenésű (lehetőleg szelektív gyűjtést lehetővé tévő hulladékgyűjtők kihelyezése a padok közelében és a forgalmas csomópontokban
- A várakozók számára árnyékot és eső- illetve szélvédelmet biztosító, egységes megjelenésű utasvárók kihelyezése a buszmegállóba, ahol a közúti őrszelvény lehetővé teszi

[126] BUSZMEGÁLLÓK AZ EGRI ÚTON
fotó: Tunnel Kft.

[127] AUTENTIKUS PAD A SZÉCHENYI ISTVÁN ÚTON
fotó: Tunnel Kft.

PADOK

Az ülőbútorok az alábbi szempontoknak feleljenek meg:

- ülőfelületük lehetőleg fa legyen (vörösfenyő, hőkezelt fenyő, hőkezelt lombos fűrészáru, telített fenyő)
- Felületkezelése pácolással, vagy vékonylazurral történjen (erőteljes sárga, vagy vörös, valamint nem fa színeket -pl. zöld, kék- színű lazurt nem javasunk)
- Tartószerkezete letisztult fém, vagy műkö, de a nagyon karakteres, túlságosan formázott, vagy archaizáló szerkezeteket nem javasoljuk.
- Elfogadhatónak tartjuk teljesen fa szerkezetű bútorok kihelyezését, de ezek fenntartási igénye jellemzően nagyobb a fém, vagy műkö szerkezetűekénél.
- Fém ülőfelületű, ún. vandálbiztos utcabútorok kihelyezését nem tartjuk indokoltnak és városias megjelenésük miatt nem is javasoljuk.
- Rönk bútorokat azok parkerdei hangulata miatt a település belterületén nem javasoljuk.

HULLADÉKGYŰJTŐK

A hulladékgyűjtők megjelenését a környező padokkal kell összehangolni mind anyaghasználat, mind formavilág tekintetében.

- Javasoljuk a fedeles típusokat, melyek esőtől védettek
- Lehetőség szerint szelektív hulladékgyűjtést lehetővé tévő típust kell választani
- Burkolatuk lehetőleg fa legyen
- Fém burkolatú, átlátszó oldalfalú típust nem javasunk.

BUSZMEGÁLLÓK

A buszra várakozók számára a legideálisabb és legraktikusabb egy fedett-nyitott, avagy félig-zárt épület kialakítása, amely megvédi őket az esőtől, a túlerős napsütésben oltalmazó árnyékot ad, és szélvédett is egyben.

Fontos szempont az átláthatóság. Ha nincs leszálló utas és a buszvezető képes belátni, hogy a megállóban nem várakoznak, akkor nem szükséges lefékeznie, míg másik oldalról a megállóban várakozó utas hozzákészülhet a felszálláshoz, ha már ülve képes messziről megpillantani az ő járatát. Az egységes arculatú megállók segítenek utasnak és sofőrnek egyaránt a már távolról is könnyű felismerhetőségük által, és az utcaképnek is jót tesznek ezzel egységesítve, erősítve a település identitását. Építésükhöz érdemes időjárásálló anyagot használni, olyat, amely elegánssá teszi és nem koszolódik gyorsan.

[128] BUSZMEGÁLLÓ:
AMATEUR ARCHITECTURE STUDIO
fotó: Yuri Palmin, Archdaily

[129] BUSZMEGÁLLÓ: ALEXANDER BRODSKY
fotó: Yuri Palmin,
forrás: <http://www.archdaily.com>

7 HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Olyan dolgokat hirdetünk, amikben lehetőséget látunk, ha mások is támogatnak. Értékeinket hirdetjük, a kihelyezett reklámtábla mesél rólunk, ízlésvilágunkat is tükrözi, így érdemes ezt úgy elhelyezni, hogy ne környezetszennyezésnek élje meg a járókelő, ami mellett igyekszik eltekinteni, hanem egy igényes és jóízű hirdetőt sejtjen mögötte, akihez érdemes lehet fordulni.

Persze fontos a könnyen érthetőség és figyelemfelkeltés, de egy szolidabb színvilágú, jó grafikát is észrevesz és elolvas az, akinek tényleg szüksége van a hirdett szolgáltatásra.

A hirdetések helye és mérete összefügg. Ha olyan helyet választunk, amely közel esik az érdeklődőhöz, akkor a méret jelentősen csökkenthető.

A középkorban a cégek mindig az épületek egy adott homlokzati részén, adott magasságban helyezkedtek el, így az emberek könnyen el tudtak igazodni a kínákozó szolgáltatások özönében, mert tudták hova tekintsenek.

Az utcanevek alumínium táblái ugyan elütnek a falusias környezetre jellemző megjelenítéstől, de legalább egységes képet tükröznek. Alumínium helyett szebb összképet mutatna egy egységesebb, egyszerű szerkezetű felfüggő kialakítása.

[130] HIRDETÉS SZENTMÁRTONKÁTÁN
fotó: Grafit Műterem Kft.

[131] HIRDETÉS NOSZVAJON
fotó: Grafit Műterem Kft.

Hirdetések esetében ügyelni kell arra, hogy védett épületen, zöldterület övezeteinek telkein reklámtáblák nem helyezhetők ki. Cégeknek síkban, vagy konzolosan kilógatva helyezhetők el a homlokzaton. A konzolos kilógatás verzióján kívül elvetendő minden olyan szerkezet alkalmazása, amit magáért a hirdetés céljáért építenénk. Mindemellett igyekezzük kerülni a harsány színek alkalmazását. Használjunk időjárásálló bevonatot, főleg a hirdetés eső és pára elleni védelme érdekében.

Segítheti egy vállalkozás sikerét, ha az utcára lépő egyén már egy a község más részén felállított táblán felismeri, hogy a számára fontos szolgáltatás a környéken fellelhető és útmutatást is kap hozzá. A helyi önkormányzat beleegyezésével elindulhat egy közös hirdetési rendszer, ahol a szolgáltatást biztosító vállalkozás egyezséget köt a helyi vezetéssel, hogy ezen a bizonyos hirdetési rendszeren feltüntessék, megadva az irányt is, hogy merre találhatóak.

[132] CAMPASPE - INFORMÁCIÓS TÁBLA
forrás: nuttshell.com.au

[133] ELIGAZÍTÓ TÁBLA
BUENOS AIRES / ARGENTINA
fotó: Bando

[134] SHIMAZU ENVIRONMENTAL GRAPHICS
JAPAN / NIIGATA CITY
fotó: shimazu-eg.jp

[136] FW DESIGN
LONDON / STRATFORD
fotó: fwdesign.com

[137] INFORMÁCIÓS TÁBLA
HELIX PARK / FALKIRK
fotó: blueton ltd

[135] SHIMAZU ENVIRONMENTAL GRAPHICS
JAPAN / TOYOMA (STATION)
fotó: shimazu-eg.jp

8 BURKOLATOK A TELEPÜLÉS KÖZTEREIN

A burkolatok megválasztása tükrözheti egy köztér funkcióját, helyét a település hierarchiájában, valamint utalhat a földrajzi helyzetre, a történelmi múltra valamint tükrözi a tulajdonos, vagy kezelő ízlését, egyéniségét. Elsősorban a gyalogos felületek burkolása során van lehetőség és igény az anyagválasztás során a fenti szempontokat érvényre juttatni, de a gépjármű által járt felületeken is használhatunk differenciált burkolatokat, például sebességsökkentésre.

Mindegy, hogy természetes kőről, tégláról, vagy beton térkőről beszélünk egy burkolat esetében, mindig arra kell törekedni, hogy az a természetes, anyagra jellemző megjelenésű legyen és lehetővé tegye az esztétikus, időtálló kivitelezést!

A beton térkövek alkalmazása során igyekezni kell a hagyományos kőanyagok beépítése során az évszázadok alatt kialakult elveket hasznosítani.

Tartózkodni kell az ipari jellegű, vagy túlgondolt formavilágú térkövektől (pl. hullámkő, "kutyacsont", vagy virág alakú térkő) és az erős színektől (pl. őszi lomb, piros, zöld, sárga). Előnyben kell részesíteni a természetes kövekre jellemző színárnyalatokat. Gyalogos forgalomra szánt felületeken javasoljuk a melírozott, terméskövet imitáló színek, vagy a nemeszúzalék kopórétégű kövek használatát.

A kiemelt jelentőségű közterületeken elsősorban terméskő burkolatok kialakítását javasoljuk.

Előnyben kell részesíteni a négyszögletű, pattintott, vagy vágott felületű terméskövet, vagy az azt imitáló térkövet. A szabálytalan kőlapokból készülő burkolatokat a kő anyagával azonos finomzúzalék fugázással javasoljuk elkészíteni, szárazon besöpörve, vagy műgyantabázisú kötőanyaggal. A habarcs hézagolást a színbeli kontraszt miatt nem javasoljuk. A szilárd burkolatokat esztétikusan meg lehet törni szórt felületekkel, melyek a csak időnként terhelt felületeken puffert képezhetnek, miközben a csapadékvíz elvezetésében hatékonyan részt vesznek.

A falusias területeken Téglá, vagy kiselemes térkő burkolat kialakítását javasoljuk. A térkő színének és formájának megválasztása során a már ismertetett elveket kell szem előtt tartani.

Játszótereken, zöldfelületi létesítményeken használható fakocka burkolat is.

A térkövek kopórétéges kialakításuk miatt nem alkalmasak lépcsők építésére, mivel oldaluk nem esztétikus. Ugyancsak nem javasoljuk kerti szegély segítségével lépcső kialakítását. Erre a célra többféle antikolt és nem antikolt speciális elem létezik, de előnyben kell részesíteni a természetes kő, vagy téglá megoldásokat. A kiemelt jelentőségű közterületeken terméskő tömlépcsők alkalmazását javasoljuk.

[138] HELYI BAZALT TERMÉSKŐ ALKALMAZÁSA BADACSONYTÖRDEMIC KÖZPONTJÁBAN:
FORGALOMCSILLAPÍTOTT ÚTPÁLYA: KISKOCKA (JOBBRA)
JÁRDA: FELEZETT NAGYKOCKA (KÖZÉPEN) ÉS SZABÁLYTALAN KŐ BAZALTZÚZALÉK HÉZAGOLÁSSAL (BALRA FENT)
PUFFER TERÜLET: BAZALT ZÚZALÉK (BALRA LENT)
KERÜLENDŐ PÉLDA: BETONBA RAKOTT SZABÁLYTALAN TERMÉSKŐ NAGY FUGÁKKAL
Fotó: Tunnel Kft.

ÁTALAKULÓ TERÜLETEK FEJLESZTÉSE

Javaslatok kortárs példákön keresztül

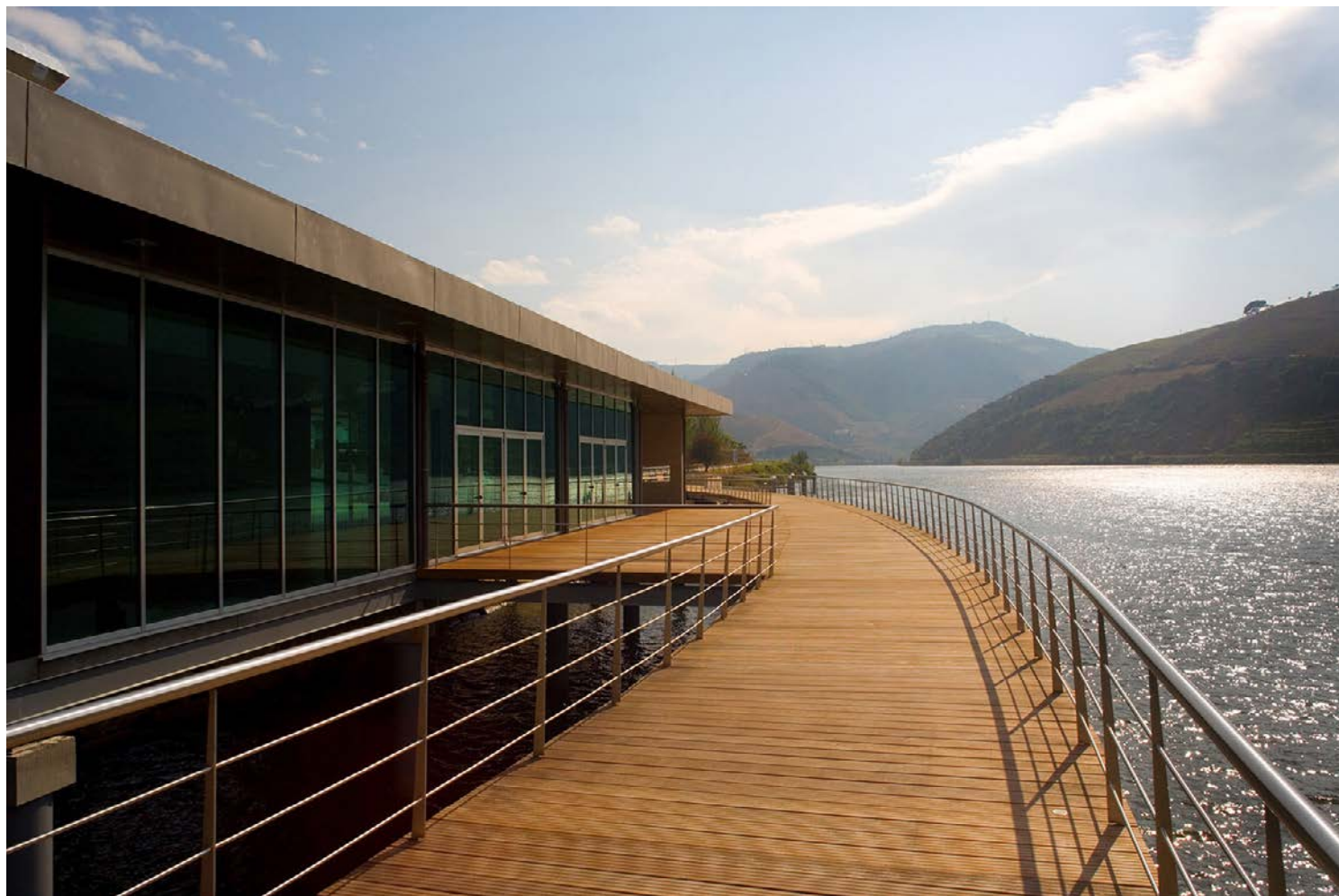
Víz közelében mindig szívesen tartózkodnak az emberek, ezért is preferálandó az Ostorosi- víztároló fejlesztése és bevonása a település életébe, amely nem csak az emberek közérzetére, de az ingatlanok értékére és a település infrastrukturális fejlődésére is nagy hatást gyakorolhat. Pihenésre, kirándulásra, túrákra, horgászatra egyaránt megfelelő helyszín, így ezeknek megfelelően javasolt stégek, épületek, útvonalak kialakítása, természetesen olyan módon, hogy az léptékálló maradjon a település karakterével is.

[139]
[140] A VÉGTELEN HÍD
AARHUS, DÁNIA
építész: Gjøde & Povlsgaard Arkitekter
forrás: <http://www.archdaily.com>

[141] LINHA D'AGUA, LISSZABON PORTUGÁLIA, R.
MARQUÊS DE FRONTEIRA (JARDIM AMÁLIA
RODRIGUES)
forrás: <http://www.linhadeagua.pt>

[142] LINHA D'AGUA, LISS
FLUVIAL AND TOURIST QUAY OF FOLGOSA
építész: Saraiva + Associados
forrás: <http://www.archdaily.com>

10 NÖVÉNY- ALKALMAZÁSI JAVASLATOK

A növények meghatározó részei a településképeknek. Megfelelő alkalmazásával különböző hatásokat érhetünk el: egy egységes fasor képes rendezetté tenni a legkaotikusabb utcaképet is, szoliterekkel lehetőségünk van kiemelni helyeket, vagy fókuszpontot képezni, egy fa-, vagy bokorcsoport képes eltakarni a kedvezőtlen átlátásokat, elsimítani, vagy éppen kiemelni a szintkülönbségeket és még sorolhatnánk a kedvező esztétikai hatásokat. Mindezek mellett nem feledkezhetünk meg a nagy zöldtömeget képező növények településökológiai hozadékaról sem, hiszen párologtatásukkal csökkentik a levegő hőmérsékletét, növelik a páratartalmat, megkötik a szálló port, összességében javítják a levegő érezhető minőségét.

Fontos, hogy a különböző típusú növényeket (lombhullatók, örökzöldek, talajtakarók, egynyáriak, stb.) helyükön kezeljük és megfelelő arányban jelenjenek meg a közterületeken és a kertekben egyaránt. Kellő mennyiségű, és megfelelő méretű fa ültetésével lehetőség van azok kedvező hatásait kiaknázni, ezzel csökkentve akár a lakóépületek nyári felmelegedését is, feleslegessé téve a légkondicionáló berendezések használatát, ezzel energiát megtakarítva hozzájárulni a fenntarthatósághoz.

FASOROK

Ostoros esetében több helyen is javasolható fasorok telepítése. Ilyen terület az Egri úti lakópark, ahol a nagyméretű utcafronti zöldfelületek lehetővé, a heterogén épületállomány pedig szükségessé teszik a faültetést. Szintén javasolható lombhullató fasor telepítése a kiemelt közterületek környezetében, például a temető mellett, valamint a Kossuth Lajos tér környezetében.

Nagy lombkoronát nevelő díszfák ültetését javasoljuk a kertvárosias beépítésű területeken (Egri úti lakópark) található kertekben is, ahol a különböző tetőformák látványát hatékonyan oldaná fel a zöldtömeg és lehetőséget teremtené arra, hogy a lakópark, ahogy a neve is mutatja, valóban zöld környezet lehessen az ottlakók számára

A falusias lakóterületeken a hagyományos utcakép részei elsősorban a gyümölcsfák, így ezek ültetése javasolható.

Utcafronti zöldfelületen nem javasoljuk örökzöld cserjék sorban történő, vagy sövényyszerű ültetését, mivel képesek a járdát és az útpályát falszerűen elválasztani, csökkentve a térérzetet, valamint egyhangúvá, unalmassá tenni az utcaképet.

Az örökzöldek alkalmazása szoliterként (önmagában, fókuszpontot képezve), kisebb csoportként, lehetőleg többféle fajból, fajtából kompozíciót képezve ajánlott mind a közterületi parkokban, mind a kertekben. Ügyelni kell azonban, hogy idegenhonos növényként ne kerüljenek túlsúlyba a lombhullatókkal szemben.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

JAVASOLT SORFA FAJOK / FAJTÁK:

1. GÖMB JUHAR (*Acer platanoides Globosum*)
2. HÚSSZÍNŰ VADGESZTENYE (*Aesculus x carnea*)
3. DÍSZGALAGONYA (*Crataegus x laevigata Paul's Scarlet*)
4. GÖMB KŐRIS (*Fraxinus omus Mecsek*)
5. DÍSZCSERESZNYE (*Prunus serrulata*)
6. KÍNAI DÍSZKÖRTE (*Pyrus x calleryana*)
7. LISZTES BERKENYE (*sorbus aria*)

CSERJÉK, ÉVELŐK

A cserje és évelő felületek fontos elemei a többszintes növényállománynak. Alkalmazhatóak ott, ahol a gyepesítés nem fenntartható, alkalmasak takarásra és kiemelésre, a virágzó fajok pedig a település , vagy a kert díszei.

Az utcafronti zöldfelületeken, az árokpartokon jelenleg is több helyen található szép, példaértékű kiültetés.

A kertekben különösen értékesek lehetnek a cserjék, melyek játékonyan képesek takarni leveleikkel a szomszédok elől, megteremtve a kerti élettér intimitását. A lombhullató fajták kiválóan díszítenek és változatosságot biztosítanak az évszakok során. Jó arányban alkalmazva az örökzöldekkel együtt igazán változatos és mindig dekoratív kert alakítható ki.

EGYNYÁRI VIRÁGÁGYAK

Az egyényári virágok a település közterületeinek díszei lehetnek megfelelő alkalmazás esetén. Szerepük elsősorban a fontos helyek optikai kiemelése. Elsősorban tömegben érvényesülnek, ezért a kisméretű széttagolt kiültetésekkel és virágládákkal, cserepes alkalmazással szemben előnyben kell részesíteni a nagyméretű virágágyakat, melyek lehetőséget teremtenek a tömeges alkalmazásra és a változatos kompozíciók kialakítására.

[143] ÉVELŐ FELÜLETEK ALKALMAZÁSA AZ ÁROKPARTOK MENTÉN
[144] VIRÁGZÓ CSERJEFELÜLETEK
[145]
[146] NAGYMÉRETŰ VIRÁGÁGYAK (szekesfehervar.hu)

IMPRESSZUM

OSTOROS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

<http://ostoros.hu/>
Böjt László polgármester
Bernáth Mihály főépítész

Ostoros, 2017

GENERÁLTERVEZŐ: Poltrade Bt., Mohácsi Katalin, Tölgyesi Diána
SZÖVEG: Grafit Műterem Kft, Varga Piroska, Menkó Márta, Lezsovits Gergely
KIADVÁNSZERKESZTÉS ÉS GRAFIKA : Grafit Műterem Kft, Varga Piroska, Rivó Hedvig

MEG NEM NEVEZETT KÉPEK FORRÁSJEGYZÉKE:
címlap: Carrot Media
Ostoros címere: <https://hu.wikipedia.org>
az 5. fejezet grafikus ábrái a Lechner Tudásközpont honlapjáról származnak, <http://tak.lechnerkozpont.hu/>
hátlap: Simon Péter

BETŰTÍPUS: Open sans, Titillium

KÉSZÜLT: Magyarország kormánya megbízásából, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

Budapest, 2017.

